

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ О. Ареф'єва
“ _____ ” _____ 2021 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Оцінка прибутковості діяльності транспортного підприємства»

Виконавець: Лістрова Маргарита Сергіївна

Керівник: к.е.н., доцент Кравчук Наталія Миколаївна

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Полоус Ольга Вікторівна

КИЇВ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач випускової кафедри

_____ О. Ареш'єва

« ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання випускної роботи

Лістрової Маргарити Сергіївни

1. Тема роботи «Оцінка прибутковості діяльності транспортного підприємства» затверджена наказом ректора від 02.04.2021р. № 544/ст.
2. Термін виконання роботи: з 17.05.2021 р. по 20.06.2021 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: Вступ. Теоретичні основи визначення та оцінювання економічних результатів діяльності підприємства. Аналіз результатів господарської діяльності Державного підприємства обслуговування повітряного руху України. Висновки.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: Підходи щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат». Структурна схема Украероруху. Показники господарської діяльності підприємства Украерорух. Показники забезпечення та ефективності використання основних засобів Украероруху. Показники ефективності використання оборотних засобів. Доходи Украероруху за видами діяльності. Формування доходу Украероруху. Розрахунок собівартості послуг Украероруху. Показники рентабельності Украероруху. Оцінка ліквідності та платоспроможності Украероруху.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	17.05.2021	
2.	Дослідити теоретичні основи управління прибутковістю підприємства	18.05.2021- 23.05.2021	
3.	Провести аналіз результатів господарської діяльності Державного підприємства обслуговування повітряного руху України	24.05.2021- 30.05.2021	
4.	Написання вступу та висновків	31.05.2021- 03.06.2021	
5.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	04.06.2021- 06.06.2021	
6.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	07.06.2021- 10.06.2021	

7. Дата видачі завдання: 17.05.2021 р.

Керівник випускної роботи:

Кравчук Н.М.

Завдання прийняв до виконання

Лістрова М.С.

АНОТАЦІЯ

Пояснювальна записка до випускної роботи «Оцінка прибутковості діяльності транспортного підприємства» 83 с., 14 рис., 18 табл., 67° літературних джерел, 6 додатків.

ПІДПРИЄМСТВО, ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ, ТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО, ДОХОДИ, СОБІВАРТІСТЬ, ЦІНА,

Об'єктом дослідження є процес управління прибутковістю Державного підприємства обслуговування повітряного руху України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та організаційні рекомендації щодо підвищення ефективності планування прибутку на підприємстві.

Мета дипломної роботи – обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління прибутком Державного підприємства обслуговування повітряного руху України.

Методи дослідження - спостереження, порівняння, вимірювання, узагальнення, абстрагування, формалізації, економічного, статистичного та графічного аналізу.

Розкрито теоретичні засади дослідження ефективного використання прибутку підприємства, розглянуто показники оцінювання та напрями підвищення прибутковості на підприємстві. Проведено аналіз ефективності формування та використання прибутку підприємства, що дозволило визначити можливі напрями підвищення ефективності його діяльності.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Економічна сутність результатів діяльності підприємства.....	8
1.2. Характеристика джерел формування прибутку підприємства	28
1.3. Чинники, що впливають на прибутковість підприємства.....	34
Висновки до першого розділу.....	46
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ.....	47
2.1. Аналіз діяльності авіаційного транспорту України.....	47
2.2. Загальна характеристика Державного підприємства обслуговування повітряного руху України.....	52
2.3. Аналіз господарської діяльності Державного підприємства обслуговування повітряного руху України.....	60
2.4. Аналіз прибутковості ДП обслуговування повітряного руху України.	68
2.5. Шляхи підвищення прибутковості ДП обслуговування повітряного руху України	75
Висновки до другого розділу.....	81
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. Прибуток, як найважливіша економічна категорія, отримав новий зміст в умовах сучасного економічного розвитку країни, формування реальної самостійності суб'єктів господарювання. Будучи головною рушійною силою ринкової економіки, він забезпечує інтереси держави, власників і персоналу підприємства.

Прибуток – це грошовий вираз основної частини грошових накопичень, створюваних підприємствами будь-якої форми власності. Як економічна категорія він характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності підприємства. Прибуток є показником, який як найповніше відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Разом з тим, прибуток надає стимулюючу дію на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності.

Тому однією з актуальних задач сучасного етапу розвитку економіки є оволодіння керівниками сучасними методами ефективного управління прибутком підприємства, в тому числі його плануванням. Істотно росте і відповідальність за своєчасність і якість схвалюваних рішень. Грамотне, ефективне планування прибутку передбачає побудову на підприємстві відповідних організаційно-методичних систем забезпечення планування, знання основних механізмів формування прибутку, використання сучасних методів її аналізу.

Сутність, необхідність, методи і значення планування прибутку в своїх працях розглядають багато вітчизняних і зарубіжних авторів, такі як: Ареф'єва О.В., Бандурка О.М., Білик М.Д., Самохин Л.В., Шамхалов Ф., Никітін С., Глазова Е., Поліщук Н.В., Кривицька О.Р., Яцюк Н., Балабанов І.Т., Хендриксен Е.С., Ван Бреда М.Ф.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління прибутком підприємства.

Виходячи з поставленої мети, в роботі вирішуються такі задачі:

- дослідження економічної суті такої економічної категорії, як прибуток підприємства;
- визначення особливостей планування прибутку на підприємствах в сучасних умовах;
- визначення факторів, що впливають на прибуток підприємства;
- систематизовано показники оцінки прибутковості на підприємстві;
- досліджено сучасний стан та оцінено прибутковість Державного підприємства обслуговування повітряного руху України;
- розробка рекомендацій щодо підвищення результативності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління прибутковістю в Державному підприємстві обслуговування повітряного руху України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та організаційні рекомендації щодо підвищення ефективності планування прибутку на підприємстві.

Методи дослідження - спостереження, порівняння, вимірювання, узагальнення, абстрагування, формалізації, економічного, статистичного та графічного аналізу.

Розкрито теоретичні засади дослідження ефективного використання прибутку підприємства, розглянуто показники оцінювання та напрями підвищення прибутковості на підприємстві. Проведено аналіз ефективності формування та використання прибутку підприємства, що дозволило визначити для подальшого економічного обґрунтування можливі напрями підвищення ефективності його діяльності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність результатів діяльності підприємства

На діяльність підприємства впливає велика кількість взаємопов'язаних матеріальних, фінансових, організаційних та трудових факторів. Метою кожного підприємства є більш ефективне використання цих факторів. Ефективність використання виробничих факторів проявляється у фінансових результатах діяльності суб'єктів господарювання, тому економічний підсумок виробничої діяльності підприємства, який виражається у вартісній формі, є фінансовим результатом.

Фінансові результати підприємства відображають ефективність господарської діяльності підприємства за всіма напрямками його роботи: виробничою, постачальницькою, фінансовою, збутовою та інвестиційною, що становить основу економічного розвитку будь-якого підприємства та зміцненню фінансових відносин з партнерами. Приріст фінансових результатів створює на підприємстві основу для самофінансування своєї діяльності за допомогою розширеного відтворення [2].

Вивчення української нормативно-правової бази дозволяють зробити висновки, що в законодавчій базі не розглядається сутність поняття «фінансові результати». В наукових дослідженнях по поняттю «фінансовий результат», згруповано найбільш відомі підходи за такими трьома напрямками: як фінансовий результат (результат діяльності компанії), як прибуток (або збиток) та як приріст (зменшення) капіталу (табл. 1.1).

Проведений аналіз наукової літератури, дозволяє зазначити, що поняття «фінансовий результат», вчені трактують по різному, але вкладають у трактування однаковий зміст.

Таблиця 1.1

Підходи в науковій літературі щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат»

Автор підходу	Економічна сутність поняття «фінансовий результат»
«...як підсумки (результат) діяльності підприємства...»	
Вороніна О.О.	«...якісна характеристика фінансово - господарської діяльності, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства...» [13,27]
Мочерний С.В.	«...грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках...» [27,42]
Пипко В.А.	«...результат господарської діяльності, виражений в грошовій формі...» [11,33]
«...як прибуток (збиток) підприємства...»	
Бутинець Ф.Ф.	«...прибуток (збиток) від реалізації готової продукції (робіт, послуг)...» [11,27,33]
Луговий В.А.	«...балансовий прибуток (або збиток) підприємства, який складається із доходу (витрат) від реалізації готової продукції (робіт, послуг), доходу (витрат) від інших реалізацій і сум позареалізаційних доходів (витрат)...» [11,33]
Пушкар М.С.	«...прибуток чи збиток, отримані в результаті господарської діяльності...» [11,33]
«...як приріст (зменшення) капіталу підприємства...»	
Загородній А.Г.	«...приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді...» [29,30]
Кондраков Н.П.	«...відображає зміну власного капіталу за визначений період в результаті виробничо - фінансової діяльності підприємства...» [11,33]
Соколов Я.В.	«...приріст (зменшення) капіталу (засобів, вкладених власниками) підприємства протягом звітного періоду...» [27,33]

Зокрема, Мочерний С.В. та Пипко В.А. зазначають, що «...економічний підсумок виробничої діяльності суб'єктів господарювання, що виражається у вартісній (грошовій) формі і є фінансовими результатами...» [11,27,33,42]. На думку Вороніної О.О., поняття «...фінансовий результат» можна розглядати також з боку податкових розрахунків та управлінського обліку...» [13,27]. В своїх працях Бутинець Ф.Ф. визначає «...фінансові результати, як прибуток від реалізації готової продукції...» [11,27,33], в той час, як Луговий В.А. до «...фінансових результатів включає ще й доходи від інших реалізацій та

позареалізаційні доходи...» [11,33]. Такі вчені, як Соколов Я.В., Кондраков Н.П. та Загородній А.Г. «...фінансовий результат суб'єкта господарювання» визначають, як зменшення або приріст капіталу організації в процесі фінансово-господарської діяльності за звітний період, який виражається у формі загального прибутку або збитку...» [11,27,33].

Узагальнюючи розглянуті визначення, зазначимо, що фінансовий результат - це результат діяльності підприємства (суб'єктів господарювання), який визначається різницею між сумами доходів і відповідними витратами, які виражені у абсолютних показниках прибутку або збитку. У зв'язку з тим, що фінансові результати є інтегрованим показником, на формування якого впливає ряд різноманітних факторів, тому було виокремлено дві групи: мікроекономічні та макроекономічні.

Макроекономічні фактори (зовнішні):

- природні умови;
- державне регулювання тарифів, цін, податкових ставок, відсотків;
- ринкова кон'юнктура.

Мікроекономічні фактори (внутрішні):

- обсяги виробленої продукції;
- рівень собівартості продукції;
- оцінка ефективності використання виробничих ресурсів;
- якість виготовленої продукції;
- організаційний рівень праці;
- оцінка ефективність використання фінансових ресурсів [1].

При здійсненні фінансово-господарської діяльності підприємство враховує перелічені фактори, які перебувають у взаємозалежності та тісному взаємозв'язку. Прямо впливають на величину собівартості продукції підприємства, і на фінансовий результат, заходи, щодо раціонального витрачання матеріальних ресурсів, оскільки у складі собівартості матеріальні витрати становлять від 60 до 90%. Цей фактор показує, як собівартість залежить від таких двох факторів: цін на матеріали та ресурси і елементи собівартості.

Ціна на послуги, продукцію, роботи підприємства залежать від факторів: елементів собівартості виробництва, якості виготовленої продукції, цінової політики конкурентів та каналів руху на ринок. Використання матеріалів та ресурсів прямо залежить від ритмічності поставок, наявності в необхідних оборотних коштів, матеріаловіддачі, економії ресурсів. Рівень використання праці залежить від рівня продуктивності праці та кадрового забезпечення підприємства. Використання основних засобів підприємства характеризується такими показниками, як фондвіддача, забезпеченість основними засобами, технічною озброєністю праці. Тому фінансові результати є комплексною системою взаємозалежних показників, які формуються поступово, у вигляді різниці між доходами і витратами, які визначаються практично всім різноманіттям факторів, які мають вплив на всі аспекти діяльності підприємства. Значення та пріоритетність окремого фактору і його можливість використання, роблять більш обґрунтованими управлінські рішення. Отже, якщо впливати на ті фактори, які найбільш пов'язані з регульованими параметрами, то можна сформувати достатній рівень фінансових результатів, які відповідали б цілям організації.

Фінансові результати можуть змінюватись залежно від цілей розвитку компанії. Якщо компанія має на меті збільшення обсягу продажів, високі темпи розвитку, максимізацію прибутку, завоювання частки ринку, то ціллю формування фінансових результатів будуть високі темпи їх зростання. У випадку, якщо компанія стабілізує свою роботу, задовольняючись рівнем рентабельності на мінімальному рівні, чи навіть збиткове, то управління фінансовими результатами буде сконцентровано на отримання сум, які забезпечать поточну платоспроможність компанії. Якщо в основі діяльності компанії покладені інтереси власників, то ціллю формування кінцевих фінансових результатів будуть показники, як рентабельність власного та інвестиційного капіталу [18].

Подальший розвиток підприємства залужить від результатів аналізу діяльності підприємства і керівники ґрунтуючись на основі цих даних можуть

робити висновки про можливість щодо впровадження нового виду продукції чи змін у виробничій структурі підприємства, а інвестори оцінюють доцільність вкладення коштів.

Фінансові результати підприємства формуються в процесі основної, інвестиційної, операційної, фінансової діяльності та від надзвичайних подій.

Основні завдання аналізу фінансових результатів:

- постійний контроль щодо формуванням фінансових результатів діяльності підприємства;
- узагальнююча оцінка обсягів, динаміки, структури та якості фінансових результатів діяльності;
- виявлення чинників і кількісна оцінка їх впливу на фінансові результати;
- встановлення доцільності і ефективності використання прибутку;
- виявлення резервів збільшення прибутку і рентабельності, розробка заходів з їх впровадження.

Об'єкти аналізу фінансових результатів діяльності підприємства:

- динаміка, обсяги, якість та структура фінансових результатів діяльності;
- показники рентабельності діяльності компанії;
- шляхи розподілу та використання прибутку;
- резерви збільшення рентабельності та прибутку.

Статистичними джерелами інформації для аналізу фінансових результатів підприємства є фінансова звітність форми № 1 «Баланс», форми №2 «Звіт про фінансові результати», аналітичні дані бухгалтерського обліку, дані внутрішньої управлінської звітності, а також бізнес-план компанії.

У всіх компаніях «...основним показником фінансових результатів і господарської діяльності є прибуток (дохід)...» [11]. Роль та місце прибутку в економіці підприємства визначається нормативними положеннями.

Прибуток підприємства визначається як різниця між доходами від його діяльності над сумою видатків; він є одною із основних форм його власних нагромаджень. Акцизний збір та податок на додану вартість, які знайдуться в складі виручки від реалізації товарів, продукції підприємств, представляють

собою форми централізованих нагромаджень, які в повному розмірі надходять у розпорядження держави для формування прибуткової частини державного бюджету [2].

Отриманий підприємством прибуток від реалізації товарів, послуг та робіт є одним із основних джерел для формування централізованих фінансових ресурсів держави, та в значній мірі використовується саме тими підприємствами, які його одержали, зокрема на технічне переозброєння основних засобів, удосконалення технології, збільшення виробництва, реконструкцію, матеріальне заохочення працівників та соціальний розвиток колективів [2,11].

Податкове українське законодавство, яке регулює господарську діяльність підприємств та порядок організації бухгалтерського обліку і звітності, з одного боку, і систему оподаткування прибутку – з іншого, під "прибутком" визначає два різних економічних явища [2,11].

Згідно з Податковим кодексом України, «...прибутком вважається сума валових доходів, тобто по суті доходів від усіх видів діяльності, скоригована певним чином для цілей оподаткування, зменшена на суму валових витрат підприємства і на вартість зносу (амортизації) основних засобів і нематеріальних активів...» [2,11].

Прибуток за класичним визначенням представляється як різниця між кінцевою ціною товару та затратами на виробництво товару або собівартістю. Саме таке тлумачення прибутку покладено в усі законодавчі акти України, крім законодавства про оподаткування прибутку. Такий показник, безумовно, в більшій мірі характеризує якість господарювання підприємства, саме він реальний і з точки зору спроможності підприємства відраховувати частину прибутку до бюджету.

Прибуток є одним із основних джерел для фінансування витрат на виробничий та соціальний розвиток компанії, найголовнішим джерелом централізованих ресурсів держави: до доходів державного бюджету здійснюються відрахуванням від одержаного доходу підприємства, значна частина якого є прибуток. Це означає, що доходи компанії повинні задовольняти

більшість своїх фінансових потреб, але і потреби держави у фінансуванні суспільних фондів споживання, розвиток науки, освіти, охорони здоров'я. Таким чином, у збільшення прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава.

Головною метою створення та подальшого розвитку будь-якого суб'єкту господарської діяльності, не залежно від виду його діяльності чи форми власності, є отримання кінцевого фінансового результату, тобто прибутку. Економічний підсумок виробничої діяльності суб'єктів господарювання, що виражається у вартісній (грошовій) формі, є фінансовим результатом.

Фінансовий результат є узагальнюючим показником, який характеризує ефективність діяльності суб'єкта господарювання. Фінансовим результатом діяльності підприємства у звітному періоді може бути прибуток або збиток. Більшу частину прибутку становить прибуток від реалізації продукції, одержаний у вигляді різниці між виручкою від реалізації продукції і витратами на її виробництво і збут. На величину прибутку можуть також впливати фінансові результати, одержані від інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, а також одержані внаслідок надзвичайних подій.

Фінансовий результат – це прибуток чи збиток, отриманий компанією, внаслідок своєї діяльності. Таким чином, фінансовий результат є одним з найважливіших показників, який дозволяє узагальнити усі результати господарської діяльності та надає комплексну оцінку ефективності цієї діяльності [11,27,33].

Аналіз більшості літературних джерел дає змогу констатувати, що виникнення поняття прибутку пов'язане із зародженням товарного виробництва та є однією з основних його категорій.

Вивчення наукових підходів до визначення суті прибутку дозволяє відмітити, що більшість авторів дотримуються однакової точки зору відносно визначення поняття прибутку. В економічній літературі є різні, спроби відшукати вченими ідеальне його трактування. Всі науковці погоджуються, що прибуток являє собою різницю, відхилення, залишок. Однак, виникають досить

суттєві розбіжності тоді, коли вони намагаються визначити з яких елементів він складається.

Необхідно відзначити, прибуток здавна привертав до себе увагу вчених. Представники меркантилізму вважали, що прибуток утворюється в сфері обміну шляхом продажу товару вище його вартості. Італійський вчений А. Пазенеті відзначав, що робоча сила виробляє більше того, що вона коштує. Капіталіст купує на ринку робочу силу, оплачує її за вартістю і, оскільки засоби виробництва належать йому, присвоює собі весь продукт праці, тобто свою новостворену вартість, яка більша заробітної плати і містить в собі ще й додаткову вартість [29].

Класики політичної економії виробили наукове уявлення про додану вартість та прибуток. А. Сміт і Д. Рікардо довели, що вартість може створюватися не лише в землеробстві, також у інших галузях матеріального виробництва [27,29].

А. Сміт розглядав прибуток, як результат роботи працівника, оскільки вважав, що вартість, яку він додає до вартості матеріалів, ділиться на дві частини: оплату його праці і прибуток підприємця; по-друге, як результат функціонування капіталу [27,29].

Послідовник А. Сміта Д. Рікардо зазначав, що величина прибутку залежить від рівня заробітної плати: прибуток зростає, якщо знижується заробітна плата. Одним із основних факторів зростання прибутку є суспільна продуктивність праці, яка, зростаючи, зумовлює зниження вартості робочої сили [27,29]. Характеризуючи лише зовнішню сторону прибутку, вчені-економісти створили концепцію, на основі якої розвивалися подальші дослідження прибутку.

Соціально-економічна сутність прибутку була визначена К. Марксом. Він інтерпретував цю категорію як «...перетворену форму додатної вартості доводячи, що її джерелом є та частина вартості, яка утворюється понад вартість використаної робочої сили і являє собою неоплачену працю, присвоєну капіталістами, а вже під час продажів товару втілена в ньому додаткова вартість реалізується як «надлишок грошей над їх витратами, що пішли на виготовлення

товару, ... тобто як прибуток...» [11,27]. Оскільки «...прибуток є не що інше як своєрідна форма, яку приймають окремі частини додаткової вартості», то економічну сутність прибутку можна розглядати у «розрізі джерел створення суспільного продукту: спожиті засоби, необхідна і додаткова праця...» [11,27,33].

На нашу думку, перетворення додаткової вартості в прибуток прийнятна для будь-якої економічної формації. Але в умовах ринкової економіки неможливо обмежуватися обґрунтуванням лише одного джерела утворення прибутку.

Французькі вчені Ж.Б. Сейм і Ф. Бастіа прибуток розглядають як «...доход від використання трьох факторів виробництва: капіталу та праці на виробництві і в управлінні, отже поділяють доход на капітал та підприємницький доход...» [27]. Згідно інших концепцій «...прибуток поєднується з корисністю...» [11,33].

На думку А.В. Сидирівича «...додаткова вартість виникає не тому, що капіталіст платить за робочу силу нижче її вартості. Він платить її за вартістю. А додаткова вартість виникає тому, що при використанні робочої сили створюється нова вартість, яка перевищує вартість самої робочої сили...» [33].

Звичайно, джерелом утворення прибутку, як зазначалось є додаткова вартість. Однак це не означає, що прибуток і додаткова вартість повинні співпадати. Тут слід відзначити, що додаткова вартість буде дорівнювати величині прибутку лише тоді, коли ціна товару буде дорівнювати її вартості.

Сама природа прибутку пояснюється дією ряду факторів: часу, капіталу виробника, ціни на вироблений товар, а вона у свою чергу буде залежати від кон'юнктури ринку. Невідповідна кон'юнктура не дасть змоги через низьку ціну одержати всю втілену в товарі вартість додаткового продукту у вигляді прибутку [13,49]. У контексті нашого дослідження особливе зацікавлення викликає науково-теоретичний розгляд категорійного апарату сутності поняття «прибуток» (табл. 1.2).

Розглянуті теоретичні підходи до вияснення сутності прибутку підкреслюють складність та багатогранність даної економічної категорії.

Таблиця 1.2

Визначення прибутку з точки зору різних авторів

Автор	Визначення
Бабо А.	«...прибуток, або його частина,...забезпечує економічне зростання і виступає основою інноваційного процесу. Адже часто прибуток, породжений нововведеннями, сам є необхідною умовою їх виникнення...» [27,33,58]
Баканів М.І.	«...частина додаткової вартості, виробленої і реалізованої, готової до розподілу...» [27,54]
Бакка Б.	«...прибуток є найбільш узагальнюючим показником господарської діяльності підприємства, ефективного використання закріплених за ним засобів...»[27,29,54]
Бланк І.А.	«...прибуток представляє собою виражений в грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності...» [11]
Бойчик І.М.	«...одна з основних категорій товарного виробництва. Виробнича категорія, що характеризує відносини, які складаються в процесі суспільного виробництва... [13,59]
Бородіна Є.І.	«...основне фінансове джерело розвитку підприємства, науково-технічного вдосконалення його матеріальної бази і продукції всіх форм інвестування...» [13,19,49]
Кадацький В.П.	«...прибуток... сумарно вимірює відношення результатів і затрат праці, визначає на цій основі ефективність виробничо-фінансової діяльності...» [24,26]
Кручок С.Г. [28,44]	«...підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання...» [28,44]
Мец В.О.	«...результат діяльності окремих підприємств, галузей економіки, розвитку окремих сфер, структурних зрушень в економіці, змін у порядку обліку фінансових результатів...» [11,27]
Матюшенко І.Ю.	«...являє собою частину вартості прибуткового продукту, створеного працею і є складовою частиною доходу підприємства...» [23,49,59]
Носова С.С.	«...прибуток може перетворюватися в монопольний прибуток, який базується на конкурентних цінах і на нераціональному розподіленні ресурсів..., прибуток діє як стимул для нововведення і інвестицій...»[10,50]
Сміт А.	«...представляє собою наполовину чистий відсоток на капітал, а решта – плата за управління і ризик...»[11,27]
Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С. [11,27,29,54]	«...прибуток визначає зростання потенційних можливостей підприємства, підвищує ступінь його ділової активності...» [11,27,29,54]

Аналіз більшості літературних джерел дає змогу констатувати, що погляди вчених щодо природи походження прибутку суттєво різняться між собою, але в

той же час мають і спільні засади. Ми приєднуємось до вищенаведених думок вчених, оскільки кожна із точок зору визначає або природу виникнення прибутку, або зміст і призначення та можливості.

За економічною природою прибуток вважають перетвореною формою чистого доходу. Чистий дохід – виражений у вартісній формі додатковий продукт. Джерелом чистого доходу є додаткова та певною мірою необхідна праця.

Чистий дохід є категорією розподілу, яку можна також визначити як реалізований надлишок вартості товару понад витратами виробництва. Внаслідок відхилення ціни продукції від її вартості чистий дохід кількісно не дорівнюється вартості додаткового продукту.

Прибуток - це частина вартості продукції, яка реалізується компанією, яка залишається після покриття виробничих витрат. Прибуток є основним фінансовим джерелом підприємства. Також він служить основним джерелом сплати податків. Вся діяльність підприємства, з урахуванням значення прибутку, спрямована на його підвищення. Можна сказати що прибуток, як економічна категорія являє собою дохід, що створений в процесі матеріального виробництва підприємницької діяльності. Тому, результатом діяльності компанії є прибуток або збиток.

Прибуток в основному створюється за рахунок продажу (реалізації) готової товарів (послуг, продукції), також компанія може продавати інші матеріальні цінності та послуги допоміжних господарств і виробництв [55]. Роль прибутку представлена на рис. 1.1.

Отримання прибутку є основною ціллю для будь-якої структури підприємницької діяльності, від розмірів одержаного прибутку залежить виконання зобов'язань перед бюджетом, фінансування інвестицій, формування власного капіталу та платоспроможність підприємства.

Прибуток як один із головних показників ефективності діяльності підприємства виступає і «...як критерій визначення рівня виплат дивідендів, як визначальний фактор при встановленні рівня заробітної плати і винагороди адміністрації...» [12].

У П(С) БО 3 «Звіт про фінансові результати» зазначені наступні визначення прибутку і збитку: прибуток – «...це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; збиток – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати...» [31].

Рис. 1.1. Характеристика ролі прибутку суб'єкта господарювання

Прибуток є кінцевим фінансовим результатом, який характеризує виробничо-господарську діяльність компанії, тобто є основою економічного розвитку структури. Зростання прибутку дає фінансову основу для свого самофінансування, проводячи розширене відтворення. За рахунок його виконується частина зобов'язань перед бюджетом, банками й іншими підприємствами. У такий спосіб прибуток стає найважливішим показником оцінки виробничої та фінансової діяльності підприємства.

Прибуток характеризує кошториси його ділової активності й фінансове благополуччя. За рахунок відрахувань від прибутку в бюджет формується основна частина фінансових ресурсів держави, регіональних і місцевих органів влади, і від їхнього збільшення значною мірою залежать темпи економічного розвитку країни, окремих регіонів, збільшення суспільного багатства й в остаточному підсумку підвищення життєвого рівня населення. Схема формування прибутку представлена на рис. 1.2.

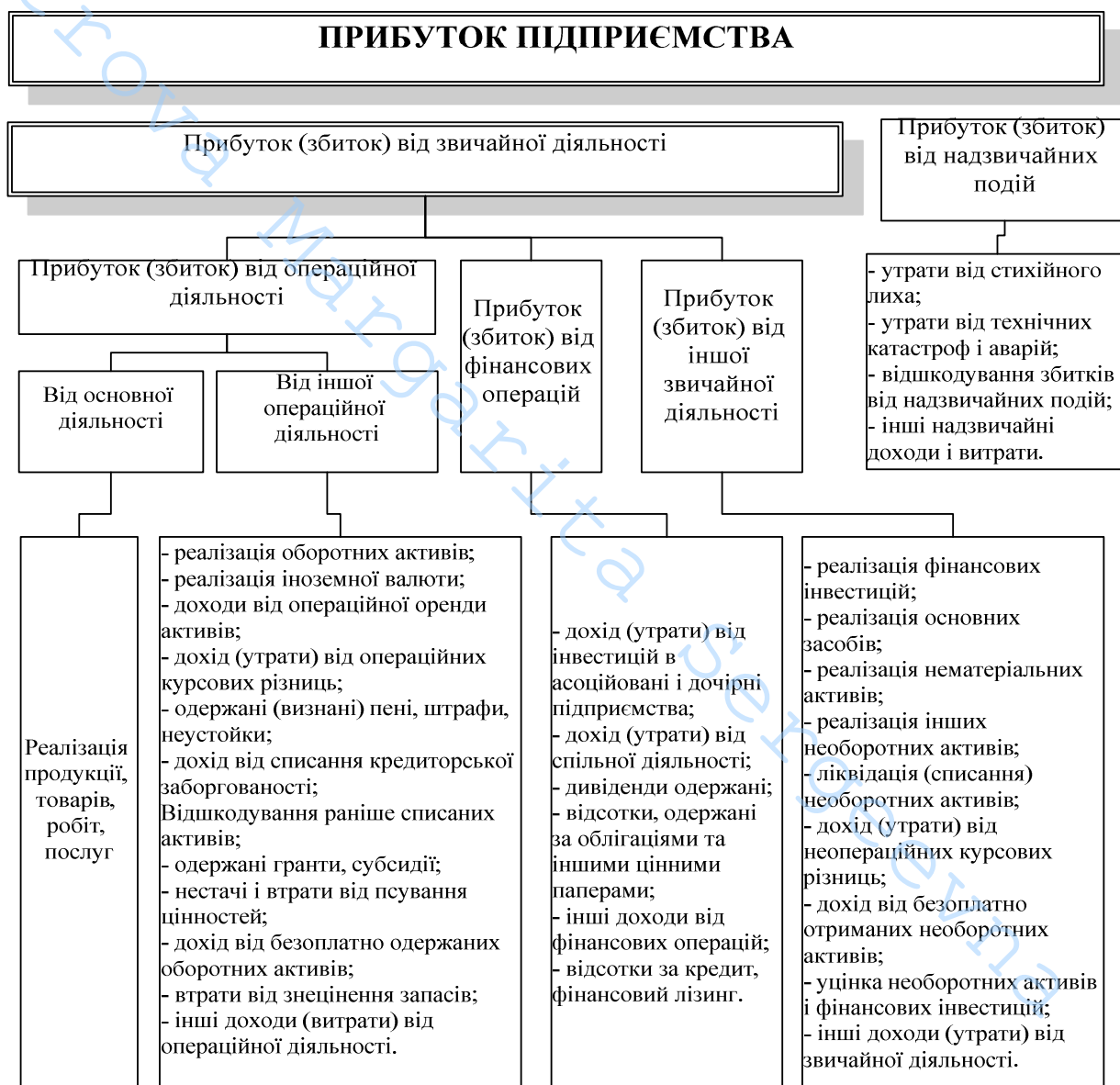

Рис. 1.2. Формування прибутку підприємства [2]

Прибуток являється різницею між сумою доходів та збитків, які отримані підприємством від різних господарських операцій, та характеризує кінцевий фінансовий результат діяльності компанії.

Основними функціями прибутку є (рис 1.3.):

- 1) прибуток характеризує економічний ефект, який отримано в результаті діяльності підприємства, тобто він показує фінансові результати діяльності;
- 2) прибуток має також функцію стимулювання, внаслідок діяльності підприємства і основним елементом фінансових ресурсів підприємства:
- 3) отриманий прибуток являється одним з основних джерел формування бюджету держави. [2,61].

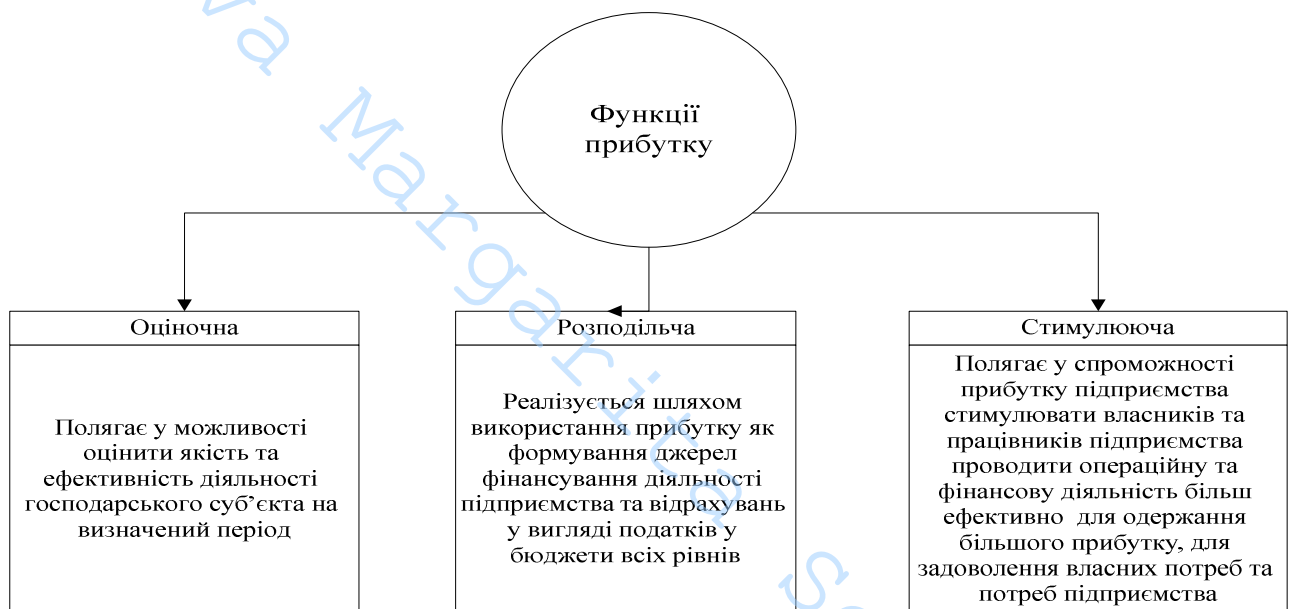

Рис. 1.3. Функції прибутку підприємства

Економісти виділяють три основних види прибутку промислових підприємств: бухгалтерський – частина доходів компанії, яка визначається як різниця між загальною виручкою та відшкодуванням зовнішніх витрат, зокрема плати за ресурси постачальників [11, 13, 45, 49, 59] (рис. 1.4). Таке трактування включає тільки явні витрати та ігнорує тимчасові (скриті) витрати. Економічний (чистий) – це прибуток, що залишається після віднімання із загального доходу компанії всіх витрат (зовнішніх та внутрішніх, які включають нормальний прибуток підприємства); балансовий – це різниця між виручкою від реалізації

продукції (товарів, послуг) і сумою матеріальних затрат, амортизації та заробітної плати. Інколи балансовий прибуток називають загальним прибутком, оскільки він є джерелом розподілу та використання коштів підприємства.

В залежності від мети визначення прибуток поділяють на: бухгалтерський та економічний (рис. 1.4). При визначенні економічного і бухгалтерського прибутку ключовими елементами є доходи та витрати. Якщо розглянути витрати на мікрорівні, то вони поділяються на зовнішні (явні) і внутрішні (неявні). Різниця між загальним доходом і загальними витратами підприємства, включаючи як явні так і неявні, утворює економічний прибуток. Тоді різниця між загальними доходами і явними витратами – бухгалтерський прибуток.

Відмінність між бухгалтерським та економічним прибутком виявив І. Фішер (1867-1947). Він порівнював капітал, який утворює прибуток, із садом, що приносить врожай. З «...точки зору бухгалтерського обліку сад коштує стільки, скільки за нього заплатили, із економічної – стільки, скільки коштує його урожай...» [11, 27]. Отже, для Фішера прибуток породжувався капіталом, але не залежав від вартості свого майна, а навпаки, «...оцінка капіталу прямо залежить від величини доходів підприємства, або капітал – це актив, здатний приносити прибуток...» [11, 27]. Ідея Фішера отримала розвиток в працях нобелівського лауреата Джона Хікса (1904-1989). Він доводив: прибуток – це те, що людина рахує прибутковістю, те, в що вона вірить.

Рис. 1.4. Види прибутку

Використовуючи різні види прибутку, розраховують показники, які дозволяють аналізувати ділову активність підприємства, яка призводить до зростання прибутку. В залежності від цілей аналізу визначають коефіцієнт рентабельності реалізації продукції, доходність власного капіталу, рентабельність виробництва продукції та інші показники. В економічній теорії і практиці прибуток, який отримує підприємство визначається його діяльністю і в процесі управління ним використовують такі його класифікації (рис. 1.5).

Рис. 1.5. Класифікація прибутку підприємства

Залежно від виду діяльності, виділяють: прибуток від звичайної діяльності, який включає прибуток від операційної діяльності та прибуток від надзвичайної діяльності прибутку.

За розмірами прибуток підприємства характеризується як мінімальний, цільовий або максимальний.

Зазначені види прибутку пов'язані з визначенням обсягів продажів продукції, досягнення яких обумовлює знаходження підприємства в зоні

збитковості, беззбитковості чи прибутковості. Під мінімальним розуміється прибуток, який після сплати податків забезпечує підприємству мінімальну рентабельність на вкладений капітал, дорівнює середньому відсотку процентної ставки банків по депозитах, що склався за досліджуваний часовий проміжок .

Це обумовлено тим, що власник компанії не зацікавлений інвестувати свої кошти у її функціонування, якщо чистий прибуток за результатами діяльності менший за суми процентів, які б міг він отримати від зберігання грошових коштів у банку чи придбання на них цінних паперів інших підприємств. Нормальний прибуток відповідає середній нормі прибутку на капітал. Під цільовим прибутком – розуміють таку суму прибутку, яка залишилась би після сплати всіх податків та відповідає потребам підприємства в його виробничому та соціальному розвитку.

Поняття «максимальний прибуток» пояснює реалізацією мети поведінки компанії на ринку, і підприємство, яке намагається максимізувати свій прибуток, що має отримати, мусить, з одного боку визначити доцільність нарощування обсягів виробництва, а з іншого – розрахувати величину продажів продукції, яка дозволить отримати максимальний розмір прибутку. Тобто, він має місце тоді, коли граничний дохід дорівнює граничним витратам.

Кожний з розглянутих видів прибутку формується із різних елементів, що є основною та достатньо суттєвою відмінністю у визначенні та формуванні прибутку. Загальним в дослідженні науковцями поняття сутності прибутку, на нашу думку, є те, що вони розглядають його як «щось» у складі виручки від продажів продукції.

Отож, більша частина прибутку підприємства формується від реалізації виробленої продукції, а джерелом утворення прибутку, є виручка від її продажів. Однак, на відміну від виручки, надходження якої на поточний рахунок регулюється та фіксується, обсяг отриманого прибутку визначається тільки за певний період. Реально формування прибутку на підприємстві відбувається по мірі реалізації продукції

Прибуток від реалізації продукції (товарів, послуг) безпосередньо залежить від двох основних показників діяльності підприємства: обсягу реалізації продукції (товарів, послуг) та її собівартості.

Собівартість продукції – це виражені в грошовій формі затрати підприємства на її виробництво. Підприємство може суттєво впливати на формування виробничої собівартості реалізованої продукції. Однак, відомо, що:

- склад витрат, які можна відносити на собівартість, регламентований чинним законодавством України;

- у складі витрат, що включаються в собівартість продукції, розмір деяких з них також регулюється державою через визначення нормативів відрахувань, зокрема: відрахування на соціальні заходи (державне пенсійне страхування, соціальне страхування); у разі застосування податкових норм і методів нарахування амортизації; інші витрати (податки на землю, транспортні засоби). Вплив підприємства на зазначені елементи витрат є обмеженими. Тому його можна використовувати за допомогою належного управління існуючими показниками, до складу яких застосовуються встановлені нормативи відрахування: витрати на оплату праці, вартість основних виробничих фондів підприємства, їх структура та визначений підприємством строк корисної експлуатації.

Результати сучасних наукових досліджень свідчать, що дослідники у більшій мірі розвивають теорії прибутку економістів XIX – початку XX ст., та пристосовувати їх до нових умов. З певною мірою узагальнено розмаїття методологічних підходів до визначення сутності прибутку, на нашу думку, виділяють основні теорії прибутку, які зображені на рис. 1.6. Аналіз літератури впевнив нас у тому, що сучасними дослідниками внесено дещо нове в ці теорії.

Забезпечення необхідного обсягу прибутку в довгостроковому і короткостроковому періодах обумовлено життєво важливими потребами у розвитку підприємства (фірми), задоволенні економічних інтересів власників, забезпечення інтересів суспільства і колективу. Основна мета діяльності

підприємства (фірми) знаходиться в тісному зв'язку з життєвим циклом підприємства.

Рис. 1.6. Основні теорії прибутку та їх стисла характеристика

На стадії його «народження» головною метою виступає боротьба за виживання, а основним завданням – вихід на ринок (заява про себе); на стадії «дитинства» – відповідно прибуток короткочасний при зміцненні положення на ринку; в «юності» – прискорене зростання прибутків на основі зростання реалізації та завоювання своєї частини ринку.

На стадії «ранньої зрілості» – постійне зростання обсягів і освоєння нових напрямків діяльності (диверсифікація діяльності); на стадії «зрілості» підприємство дбає про свій імідж (коли можливі знижки з ціни і інші заходи, що привертають покупців до даного підприємства (фірми)) і збалансованому зростанні всіх показників, на стадії «старіння» – забезпечення збереження завойованих позицій і стабільності роботи; на стадії «виживання» – пошук нових ідей, що сприяють омолодженню підприємства. Оцінка життєвих циклів

підприємства (фірми) з позиції прибутковості показує, що воно має а період від народження до зрілості забезпечити досягнення максимального прибутку, а це в свою чергу створить передумови для його відродження на новому витку розвитку. Максимальний прибуток є основною цільовою установкою для підприємства, орієнтованого на досягнення певного припливу грошових коштів (готівки) у певні періоди. Досягнення максимального прибутку означає прагнення до максимального збільшення прибутку в обороті або до його зростання на певну величину, до зниження витрат до мінімуму або до того, щоб визначений рівень витрат не був підвищений, до забезпечення ліквідності, тобто до того, щоб підприємство в будь-який момент мало можливість оплачувати свої строкові зобов'язання, до розвитку потужностей підприємства. В економіці прибуток у більшості випадків одночасно є отриманий, зароблений і допустимий.

Для збільшення прибутку необхідне прийняття раціональних рішень з різних аспектів діяльності. Для прийняття цінових та інших фінансових рішень підприємству необхідна в першу чергу інформація про попит на його товар (послуги). Переконатися в ефективності цієї інформації можна, зіставляючи різні варіанти можливої додаткової виручки від нарощування виробництва і збуту з додатковими витратами на маркетинг. Для того, щоб ефективно мобілізувати кошти і розподіляти їх, фінансові керівники підприємств повинні ретельно планувати ці процеси. Перш за все, вони повинні прогнозувати рух готівкових грошей і оцінювати його вплив на фінансовий стан підприємства. На підставі цього прогнозу вони повинні передбачити в плані достатню кількість ліквідних коштів для своєчасної оплати рахунків та інших зобов'язань. Подібні операції можуть зажадати залучення додаткових коштів. Для того, щоб тримати під контролем стан справ у компанії, фінансовий керівник повинен встановити певні нормативи. Потім ці нормативи використовуються, щоб порівняти дійсні результати із запланованими.

Обґрунтування цільового розміру прибутку підприємства передбачає:

- визначення обсягу товарообігу, при якому можливе отримання цільового прибутку;
 - розробка цінової політики та стратегії;
 - формування асортиментної політики (визначення оптимальної товарно-групової структури, відповідної попиту населення і забезпечення досягнення обраної мети;
 - формування ресурсної політики (товарне забезпечення, трудові, матеріальні та фінансові ресурси);
 - управління валовими доходами;
 - використання можливостей ефективного розміщення грошей;
 - управління витратами обігу;
- оцінка відповідності можливостей отримання прибутку з її цільовою величиною.

1.2. Характеристика джерел формування прибутку підприємства

В працях закордонних економістів досить багато уваги приділено джерелам формування прибутку в умовах ринкової економіки. Американський вчений Дж. Б. Кларк в праці «Розподіл багатства», «...в теорії динамічного та статичного стану економіки, визначив що в умовах досконалої конкуренції виникають такі доходи як заробітна плата, процент та рента...»[27]. Такі умови забезпечуються в статичному стані економіки, при цьому підприємницький дохід прирівнюється до одного із видів заробітної плати. В ХХ ст. переважала думка про три основні джерела прибутку. Як перше джерело визнавали винагороду за передбачення ризик та невизначеність [27].

Розробку другого джерела формування прибутку пов'язують з працями Й. Шумпетера, який у ролі прибутку зазначав на «...послідовне введення в економічний процес технічних, комерційних та організаційних інновацій...» [27].

Третім джерелом прибутку західна економічна думка визначає монополію, тобто обмеження конкуренції в різних її видах [11, 27,54]. Такі твердження ґрунтуються на тому, що в умовах монополістичної конкуренції виникає можливість підвищення цін, а отже і отримання додаткового прибутку.

В умовах української економіки для підприємств доцільно застосовувати теорії, викладені в праці М.Л. Вейцмана «Проста економічна теорія участі в прибутках», що базується на участі зайнятих в розподілі прибутку. Така теорія дозволяє досягнути максимальної ефективності праці, вирішити проблему повної зайнятості та боротьби з інфляцією [11, 27, 51].

На формування обсягу прибутку впливає низка факторів, серед яких основним фактором вважається ціна на продукцію (товари, роботи, послуги) фірми, а в умовах планової економіки державою встановлювалися ціни. Виробники та споживачі виготовленої продукції не мали змоги впливати на рівень цін. В умовах ринку ситуація зовсім інша. Підприємство самостійно встановлює ціну на свою продукцію, але це не означає, що воно не залежить під час вибору цінової політики від зовнішніх факторів. Встановлюючи ціну, компанія враховує існуючий рівень попиту на свою продукцію, рівень цін на продукцію конкурентів, стан політичної ситуації та ін. Підприємство повинно встановити таку ціну, яка була б прийнятною як для споживачів, так і для себе, щоб була достатньою для покриття своїх витрат, які понесені в результаті виробництва та реалізації продукції, та отримання суми прибутку, який необхідний для власного розвитку та вдосконалення процесу виробництва. В таких умовах значний вплив має мінімізація своїх витрат на виробництво продукції при збереженні необхідного рівня її якості. Корінев В.Л. [22] підкреслює, що у випадку, коли ціна є незмінною, навіть незначне відхилення від розміру витрат досить суттєво впливає на розмір прибутку. Іноді скорочення витрат на виробництво свідчить про збільшення виробничого потенціалу, яке може виражатися у вдосконаленні виробничих технологій, зростанні продуктивності праці та зменшенні часу простоїв. Досить часто підприємство, продукція якого користується значним попитом, прагне збільшити прибуток в

поточному періоді, і починає скорочувати свої витрати за допомогою невдалих методів, які сприяють подальшому зменшенню. Наприклад, компанія використовує для виробництва своєї продукції більш дешеві матеріали, які поганої якості, що негативно позначається на якості продукції. Споживачі не відразу реагують на поступове погіршення якості продукції відповідним зниженням попиту та продовжують купувати за звичкою, в результаті чого на деякий час доходи підприємства зростатимуть, але це досить короткостроковий успіх може коштувати підприємству зниженням репутації. Зрозумівши, що якість продукції змінилася, споживачі почнуть купувати продукцію інших виробників, що приведе до зменшення прибутку. Для відновлення кількості споживачів, компанія буде намагатися відновити попередній рівень якості продукції, але розчаровані споживачі можуть і надалі продовжувати купувати продукцію інших виробників, що не приведе до зростання рівня прибутку попередніх періодів.

Скоротивши витрати на виробництво своєї продукції, компанія почне використовувати інші методи, які б могли забезпечити їй тривалий успіх. Вона може вкладати додаткові кошти в розробки та дослідження, які можуть дати можливість у майбутньому зменшити витрати на виробництво продукції (товарів, послуг) без значного зниження її якості. Також підприємство може зменшити витрати використовуючи нові методи роботи з постачальниками ресурсів. Кожній фірмі важливо встановити стабільні зв'язки з постачальниками, які пропонують гнучкі системи знижок. Для чого підприємству потрібні висококваліфіковані економісти, які зможуть сумлінно та грамотно проводити його фінансову роботу. Роль працівників планового відділу у зростанні прибутку компанії, особливо прибутку від неосновної (позавиробничої) діяльності, підкреслюють Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І, Петрова К.Я. [11, 44, 53]. Відповідальні менеджери мають проводити аналіз дебіторської заборгованості, вчасно виявляти випадки порушення термінів погашення заборгованості, вчасно інформувати керівництво компанії щодо необхідності вжиття заходів щодо порушників, разом з юридичним відділом приймати

рішення щодо термінів надходження доходів від штрафних виплат, неустойок та інших видів виплат від контрагентів. Фінансова служба аналізує причини виникнення кредиторської заборгованості, яка може загрожувати стабільності компанії, визначати працівників, по вині яких компанія змушена виплачувати штрафи. Дуже велике значення має робота відповідальних менеджерів ефективного розміщення раніше отриманого прибутку. Якщо з основної діяльності підприємство має позитивний фінансовий результат, а інші види діяльності збиткові, та така ситуація тримається деякий час, то це найчастіше свідчить про неналежну роботу фінансової служби.

Кожна компанія прагне до максимізації прибутку, але досить часто об'єктивні умови потребують обмежувати його зростання. Шуляк Н.П. [21] виділяє головні причини цього явища. По-перше, фірми, які займають монопольне положення на ринку, лімітують свій прибуток для уникнення санкцій, які держава може застосувати. По-друге, компанія не підвищує рівень ціни, тим самим сама обмежує свій прибуток, щоб не приваблювати конкурентів.

Зростання прибутку частіше супроводжується зростанням ризиків діяльності. Іноді стрімке зростання прибутковості компанії приховує кризові явища, які породжені тим, що компанія нарощує за рахунок збільшення зобов'язань своє виробництво. Бланк І.А. [11] наголошує на тому, що заданий рівень ризику, який визначає агресивну, консервативну або помірну політику здійснення своєї діяльності, має бути досить збалансований з відповідним рівнем прибутку. Деякі проекти з високим ступенем ризику обіцяють високий прибуток і є дуже привабливими. Але вкладати кошти в такі «привабливі» проекти варто лише тільки підприємствам, які здійснюють розширене відтворення свого виробництва за рахунок власного капіталу та мають достатній резерв для покриття можливих збитків. Фінансова служба повинна аналізувати рівень ризикованості проекту, співвідношення з очікуваними прибутками та можливості страхування ризиків.

У ринковій економіці метою будь-якого підприємства є отримання прибутку. На підставі розміру отриманих доходів визначається економічна

Визначимо валовий прибуток (збиток) підприємства. Для цього необхідно «...від чистого доходу підприємства відняти виробничу собівартість реалізованої ним продукції. До валового прибутку (збитку) додаються отримані підприємством інші операційні доходи. До них відносять доходи від реалізації іноземної валюти, інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій), доходи від надання в оренду майна тощо. Для обчислення фінансового результату операційної діяльності підприємства валовий прибуток зменшується на: адміністративні витрати - загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства; витрати на збут - це витрати, пов'язані з реалізацією продукції, товарів: витрати на пакувальні матеріали та ремонт тари; оплата праці та комісійні продавцям, торговим агентам, робітникам відділу збуту та складів, водіям тощо; витрати на рекламу та дослідження ринку; інші витрати, пов'язані зі збутом (відрядження, транспортування продукції підприємства покупцям, страхування доставки тощо); інші операційні витрати включають: собівартість реалізованих виробничих запасів; витрати на формування резерву для покриття сумнівних (безнадійних) боргів дебіторів (боржників) підприємства; втрати від знецінення запасів; інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності підприємства, крім тих, які включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)...» [31].

Різниця між валовим прибутком (збитком) та витратами становить фінансовий результат від операційної діяльності компанії, який коригується на суми таких доходів (збільшується) та витрат (зменшується), що пов'язані з інвестиційною і фінансовою діяльністю підприємства [31]:

- дохід від участі у капіталі - це такий дохід, який отримано підприємством від здійснених ним інвестиційних вкладів в асоційовані, дочірні або спільні компанії, облік яких здійснюється за методом участі у капіталі;

- інші фінансові доходи, що включають отримані компанією дивіденди та інші доходи від здійснених ним відповідних фінансових операцій;

- інші доходи - це дохід від реалізації фінансових інвестицій, майнових комплексів та необоротних активів; інші доходи, не пов'язані з операційною діяльністю компанії;

- фінансові витрати, які можуть включати витрати на сплату відсотків, інші витрати компанії, які пов'язані по залученню позичкового капіталу;

- втрати від участі в капіталі - це збиток підприємства, який спричинений його інвестиційними внесками в асоційовані, дочірні чи спільні компанії, при цьому облік їх здійснюється методом участі у капіталі.

До інших витрат підприємства включають: собівартість (витрати) реалізованих фінансових інвестицій; балансову вартість майнових комплексів та необоротних активів; втрати від зниження курсу валюти, яку компанія має на банківських рахунках (та яка не використовується підприємством в операційній діяльності); втрати від уцінки необоротних активів та фінансових інвестицій; інші витрати, що виникають у процесі нормального функціонування компанії, але які не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Таким чином, отримуємо фінансовий результат (прибуток або збиток) від звичайної діяльності підприємства до оподаткування.

Якщо підприємство отримало прибуток, він підлягає оподаткуванню. Різниця між отриманим підприємством прибутком та сумою податку на прибуток становить чистий прибуток підприємства або фінансовий результат його діяльності.

1.3. Чинники, які впливають на прибутковість підприємства

Прибутковість є важливим показником ефективності підприємства. Зріст і розвиток підприємства тісно пов'язані з розробкою тактики і стратегії управління, процесом формування і розподілу прибутку. На розмір прибутку, його динаміку діють фактори, котрі як і залежать так і не залежать від зусиль підприємства. На кожному підприємстві передбачуються планові заходи щодо підвищення прибутку. Ці заходи можуть бути наступного характеру: збільшення випуску продукції;

покращення якості продукції; продаж зайвого обладнання і іншого майна або надання його в оренду; зменшення собівартості продукції (товарів, послуг) за рахунок раціонального використання матеріальних ресурсів, виробничих потужностей, персоналу та робочого часу; диверсифікація виробництва; розширення ринку реалізації та інше.

В таблиці 1.3 приведені основні фактори, що ведуть до зміни прибутку.

Таблиця 1.3

Фактори, що приводять до зміни прибутку

Фактор	Пояснення
Об'єм продаж	При високій масі постійних витрат в собівартості продукції, зріст об'єму реалізації приведе до ще більшого зросту прибутку за рахунок зниження долі постійних витрат, що припадають на одиницю продукції.
Зріст цін	В період високих темпів інфляції ріст цін забезпечувався за рахунок цінового фактору. Сповільнення інфляційних процесів, насичення ринку товарами, розвиток конкуренції обмежив можливості виробників підвищувати ціни і отримувати прибуток завдяки цьому фактору.
Зниження собівартості	Зниження затрат без негативного впливу на якість випускної продукції. Досягається за рахунок управління і контролю в області витрат.
Оновлення асортименту і номенклатури випускної продукції	Прибуток ринкової економіки – це рухома сила оновлення як виробничих фондів так і випускної продукції.

З вищесказаного, можна зробити висновок, що отримання прибутку потребує професіоналізму в управлінні виробництвом. Фактори, котрі мають вплив на динаміку прибутку і рентабельність підприємства зображено на рисунку 1.8. Сукупність факторів, що мають вплив на динаміку прибутку підприємства, умовно можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні фактори.

Основним напрямком інноваційної діяльності підприємств, що забезпечує зріст прибутку може бути: виробничий вектор: розробка і виробництво нового товару чи товару, що відміняється кращою якістю; комерційний вектор: прийняття нового ринку товарів, надходження нових покупців на товар та прорив на іноземний ринок; технологічний вектор: введення прогресивних управлінських технологій, організація повної взаємодії виробничого процесу, наукова організація праці.

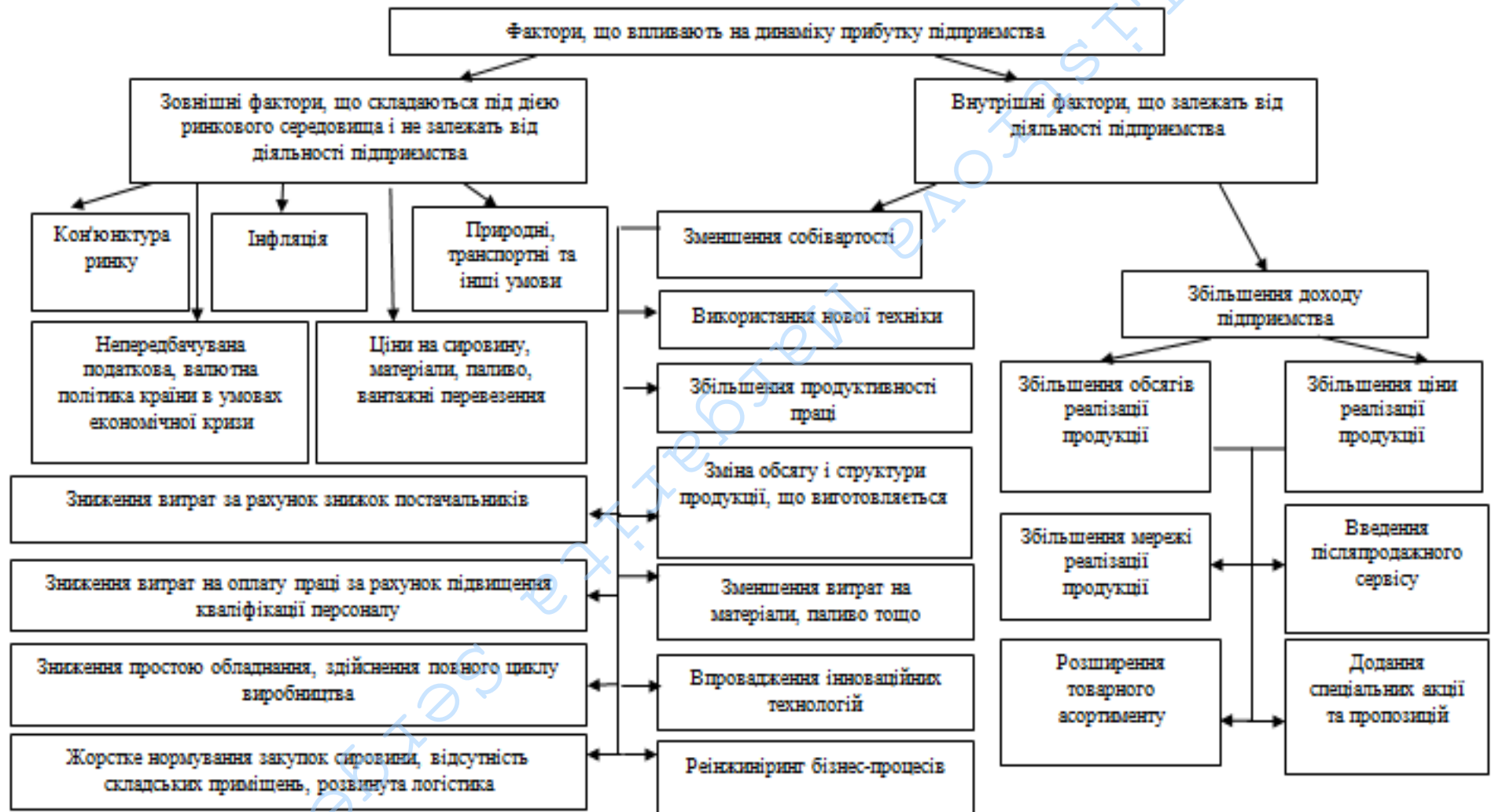

Рис. 1.8. Фактори, що впливають на динаміку прибутку і рентабельність підприємства

На сучасному етапі головне завдання економічних досліджень, як видно із потреб практики, полягає у виявленні факторів, які позитивно або негативно впливають на процес формування прибутку з метою їх подальшого використання в діяльності підприємства (рис. 1.9).

Необхідно звернути увагу на те, що зміна обсягів виробництва, залишків нереалізованої продукції справляють вплив не тільки на обсяг реалізації, але й на собівартість продукції, оскільки змінюються умовно-постійні витрати виробництва (рис. 1.10).

Зміна обсягу реалізації продукції (товарів, послуг) може впливати на прибуток як позитивно, так і негативно. Збільшення обсягу продажів рентабельної продукції збільшить собівартість реалізованої продукції підприємств легкої промисловості сприяє збільшенню прибутку і навпаки, якщо продукція є збитковою, то при збільшенні її обсягу реалізації відбувається зменшення прибутку.

На прибуток від реалізації готової продукції має вплив її номенклатура та асортимент. Зазначений фактор тісно пов'язаний з маркетинговими дослідженнями ринків збуту продукції підприємства. Кінцевою метою маркетингових досліджень з освоєння нових видів продукції та ринків збуту є визначення рентабельності нової продукції та прийняття рішення про доцільність її впровадження у виробництво.

Спираючись на результати маркетингових досліджень адміністрація підприємства розробляє оптимальні техніко-економічні показники нових видів продукції та здійснює багатоваріантні розрахунки ефективності її виробництва та збуту. Освоєння нових видів продукції дозволяє підприємству розширити коло споживачів і ринків збуту продукції, що призводить до збільшення виручки від реалізації, а відповідно до збільшення прибутку від реалізації.

Собівартість продукції та прибуток перебувають в оберненій залежності: зниження собівартості сприяє зростанню суми прибутку, і – навпаки.

Істотно впливає на обсяг реалізації, а також і на прибуток від реалізації розмір прибутку, що включається в ціну виробів та ціна на сировину, матеріали, електроенергію. Зміна цін прямо пропорційно впливає на формування прибутку.

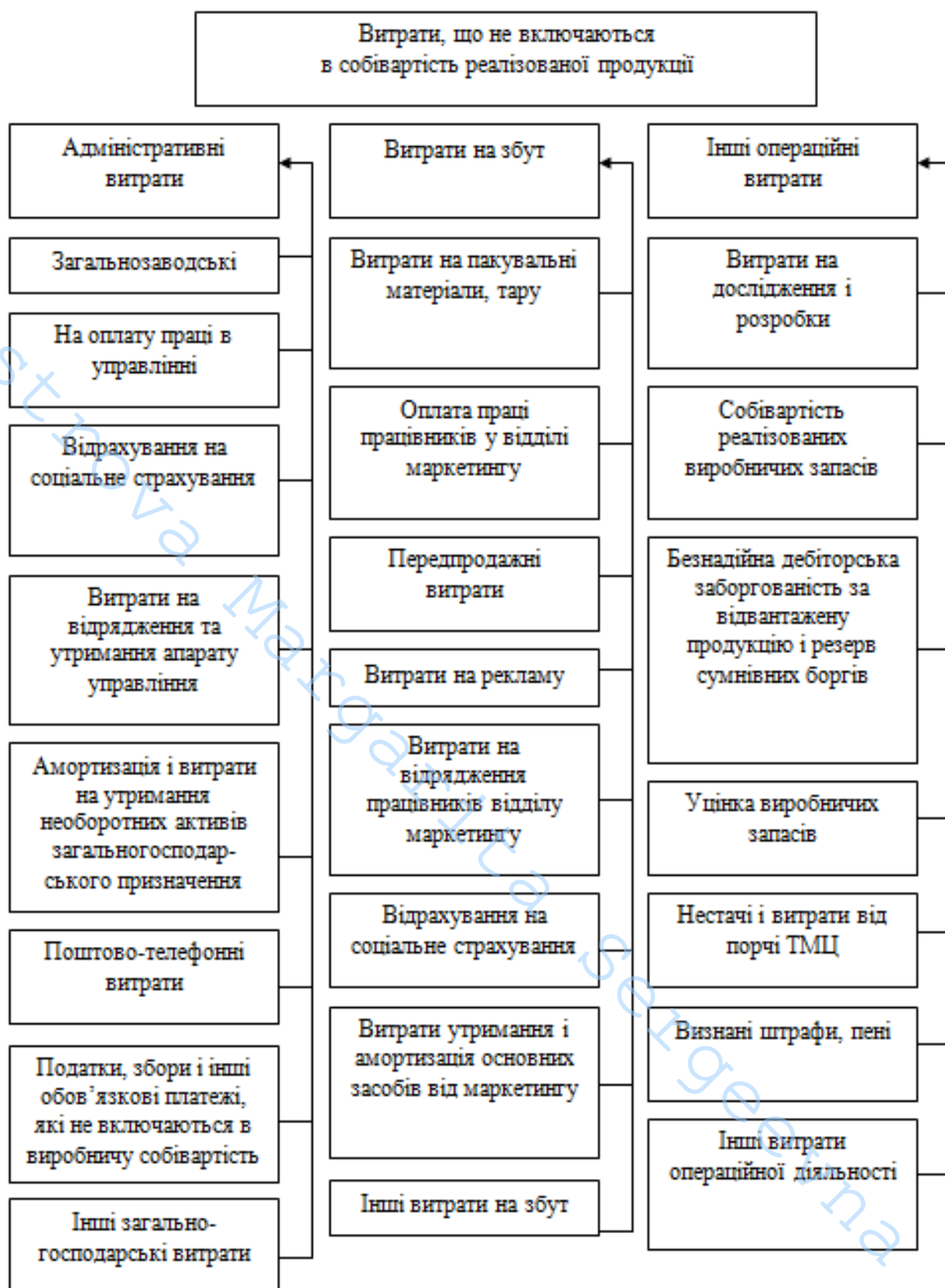

Рис. 1.9. Структура витрат, що не включаються в собівартість реалізованої продукції

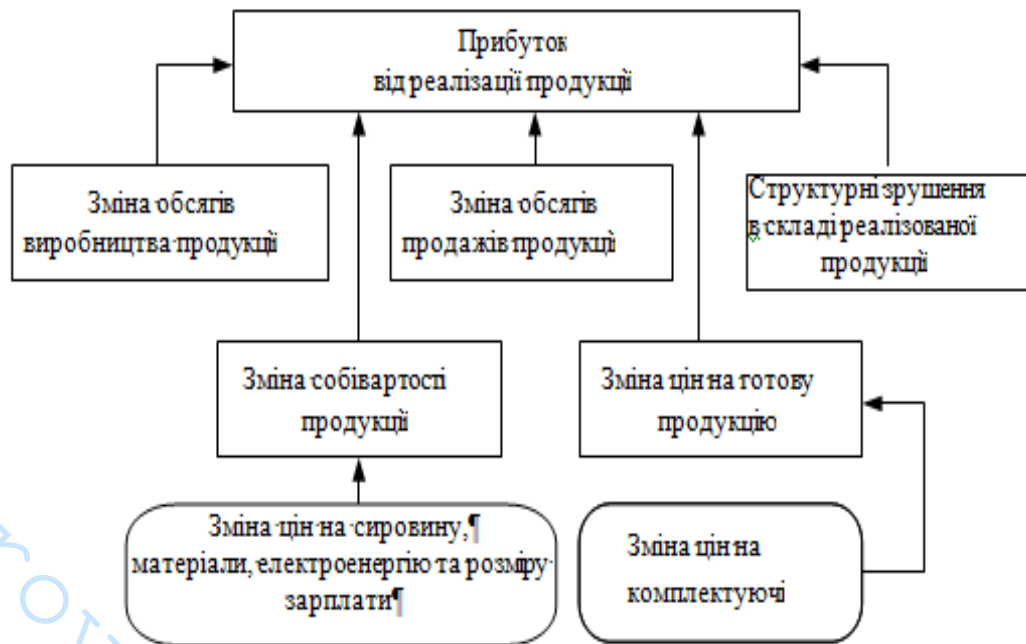

Рис. 1.10. Основні фактори, що впливають на прибуток від реалізації продукції

Згідно із законодавчою базою [9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 30] відносно питань визначення ціни та рентабельності промисловим підприємствам тимчасово можна керуватися таким положенням – «...ціна реалізації продукції включає виробничу собівартість, визнані адміністративні витрати, витрати на збут і прибуток, податок на додану вартість...» [2, 13, 16, 17, 31, 49, 58, 59]:

$$Ц = V_c + V_a + V_z + П + ПДВ, \quad (1.1)$$

де Ц – ціна;

V_c – виробнича собівартість продукції;

V_a – визнані адміністративні витрати;

V_z – витрати на збут продукції;

П – сума прибутку;

ПДВ – сума податку на додану вартість.

На ціну продукції впливає якість, асортимент і маркетингові дослідження, які здійснює підприємство, а також кон'юнктура ринку (попит і пропозиція продукції).

Якщо підприємство правильно оцінить ситуацію на ринку та вибере маркетингові методи, що допоможуть максимально збільшити обсяг реалізації продукції, то це призведе до збільшення доходу від реалізації, а відповідно і прибутку.

Не варто забувати, що на асортимент продукції та її якість впливає рівень організації та технології виробництва. Розробка структури ціни грає важливу роль в механізмі ціноутворення. Структура ціни дозволяє судити про реальні економічні результати діяльності підприємства, конкурентоспроможності його продукції на ринку та джерелах прибутку.

Окрім, операційної діяльності підприємство здійснює також і фінансову. Сума прибутку від операційної діяльності, фінансових, інших доходів, фінансових, інших витрат характеризує прибуток від звичайної діяльності підприємства.

Формуванням прибутку від реалізації товарів тісно пов'язано з показниками обсягу товарообороту, доходами та витратами обігу підприємства.

Це дозволяє виявити значення окремих чинників, які впливають на формування прибутку від реалізації товарів з метою забезпечення ефективного управління цим процесом.

Стратегія розвитку підприємства пов'язана з визначенням мети його діяльності, яка формулюється як досягнення достатньо високого рівня рентабельності на вкладений капітал та одержання запланованого чистого прибутку.

Сума прибутку підприємства залежить від розмірів доходів, які одержує підприємство і від розмірів витрат. Формування доходів та витрат компанії обумовлені обсягами реалізації продукції (товарообороту), а також ціновою та асортиментною політиками, ресурсним забезпеченням товарообороту.

Таким чином, прибуток є однією з найважливіших категорій в економіці. Прибуток – кінцевий позитивний результат господарської діяльності будь-якого підприємства.

Значення прибутку полягає в тім, що він є:

а) основним джерелом для фінансування розвитку підприємства, для вдосконалення його матеріально-технічної бази, продукції, забезпечення всіх видів інвестування;

б) об'єктом для оподаткування і джерелом оплати податків.

Для аналізу і забезпечення ефективного управління формуванням прибутку розрізняють види:

а) операційний прибуток, або прибуток від операційної діяльності;

б) прибуток від звичайної діяльності підприємства;

в) прибуток від звичайної діяльності до оподаткування;

г) валовий прибуток;

д) маргінальний прибуток;

е) чистий прибуток підприємства.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємство застосовує для обчислення прибутку два основні методи: прямий, аналітичний і метод розрахунку на 1 гривню.

Для ефективного функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин найбільше значення має виявлення резервів збільшення об'єму продукції, зниження собівартості, зростання прибутку.

Оцінка ефективної діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання залежить від правильності обрання показників для оцінки результатів господарської діяльності. Серед чинного їх ряду домінуючу роль займає прибуток. В даному показнику синтезується взаємодія декількох показників, а саме: обсяг і структура продукції, витрати і доходи від виробництва і реалізації продукції, виконаних робіт і наданих послуг, продуктивність праці, фонд оплати праці, та інші. Кожен з них характеризує окремі фактори процесу господарської діяльності підприємств і не може бути узагальнюючим показником, на підставі якого можна було б робити комплексні висновки щодо її ефективності. Тільки розрахунковий характер прибутку дає можливість використовувати його критерієм загальної ефективності господарської діяльності підприємства. Разом з цим, прибуток є регулятором відносини

суспільства і трудового колективу а також з іншими підприємствами й організаціями щодо розвитку партнерських зв'язків.

Економічна ефективність є основою вимірювання цілісності і динамічності діяльності підприємств, її спроможності при певній кількості та якості витрат забезпечити прибутковий результат.

За абсолютною сумою не можна судити про ступінь прибутковості підприємства. Отож, для визначення ефективності зроблених витрат необхідно використовувати відносний показник – рівень рентабельності. Рентабельність доцільно розглядати з двох позицій – як об'єктивну економічну категорію і як якісний показник.

Економічний ефект від підприємницької діяльності можна визначити у вигляді відносного показника – рентабельності. Рентабельність – це комплексний показник, який характеризує ефективність фінансової діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, незалежно від розмірів та характеру економічної діяльності.

У загальному виді рентабельність визначається як відношення ефекту (результату) до витрат (ресурсів) підприємницької діяльності і тому існує велика кількість різних форм вираження чисельника та знаменника, що створює велику кількість різних видів рентабельності. Для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства необхідно правильно вибрати показники її рентабельності.

Сутність рентабельності діяльності підприємств полягає в тому, що даний показник в ринковій економіці характеризує ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної), окупність витрат. Отже, рентабельність є складною економічною категорією ринкової економіки, знання природи якої дозволяє найбільш успішно здійснювати регулювання економіки окремих підприємств, галузей і народного господарства в цілому.

Найважливішим показником при поточному плануванні виробництва, також при визначенні фінансового стану підприємства є показник

рентабельності. Він також є і узагальнюючим критерієм економічної ефективності виробництва. Рентабельність (від нім. Rentabel - прибутковий), коефіцієнт економічної ефективності виробництва на підприємствах, комплексно відображає застосування речових, трудових і грошових ресурсів. Рентабельним вважається підприємство, яке приносить дохід.

Як об'єктивна економічна категорія рентабельність характеризує прибутковість, фінансовий результат діяльності підприємства і має кілька визначень, але в будь-якому випадку означає відсоткове відношення суми отриманого прибутку по одному із показників: обсягу продажів, виробничій собівартості реалізованої продукції, середній вартості основних і оборотних активів, фонду оплати праці тощо. Значущість рівня рентабельності в умовах ринкових відносин визначається інтересом до нього не тільки менеджерів підприємства, але й держави, контрагентів, кредиторів.

У світовій практиці досить широко використовується система показників рентабельності для оцінювання ефективності роботи підприємства.

Підприємства, в залежності від виду діяльності, а також у залежності від потреб, можуть визначати рентабельність за іншими показниками:

- рентабельність реалізованої продукції, як відношення прибутку від реалізації до її собівартості;
- рентабельність операційної діяльності, як відношення прибутку від операційної діяльності до суми операційних витрат;
- рентабельність як відношення прибутку до вартості основних та оборотних засобів;
- рентабельність видів продукції, як відношення прибутку від реалізації окремого виду продукції до собівартості її реалізації, яку можна визначити згідно п.11 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» або за «повною» собівартістю, тобто з врахуванням адміністративних, збутових та інших операційних витрат тощо.

Основною метою аналізу прибутку і рентабельності організації є розробка і прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на

стійке зростання її фінансових результатів і пошук шляхів підвищення ефективності діяльності. У процесі досягнення цієї мети вирішуються основні завдання: регулярний контроль за формуванням фінансових результатів, отриманням прибутку і його динамікою; встановлення впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на фінансові результати організації; пошук резервів і можливостей зростання прибутку і рентабельності; розробка заходів, спрямованих на ефективне використання виявлених резервів і можливостей підвищення прибутку і рентабельності; контроль за реалізацією розроблених заходів.

Таким чином, стратегія управління підприємством пов'язана з визначенням головної мети його функціонування – прибутковістю, яка синтезує всі сторони господарської діяльності, складає основу його економічного розвитку, мотивує вдосконалення виробництва та впливає на рівень використання ресурсів у процесі виробництва продукції легкої промисловості.

Досвід роботи промислових підприємств в сучасних умовах господарювання підтверджує велике значення повного виявлення в ході фінансового планування внутрігосподарських резервів росту грошових накопичень.

За спеціально розробленою політикою підприємство здійснює розробку однієї з найважчих задач – це управління прибутком свого підприємства. Ця політика повинна відображати загальну стратегію розвитку компанії, забезпечувати підвищення його вартості на зовнішньому ринку, формувати необхідний обсяг своїх фінансових ресурсів, задовольняти інтереси власників та персоналу. Управління формуванням прибутку вирішує дві основні задачі: збільшення загального обсягу прибутку в процесі формування; раціональний розподіл отриманого прибутку за окремими напрямками його використання.

Показники ділової активності характеризують рівень економічного потенціалу підприємства, а показники рентабельності – рівень результативності авансованих фінансових ресурсів. Іншими словами, саме рівень ділової

активності підприємства може характеризувати прибуткову діяльність підприємства, забезпечену дієвістю його фінансового механізму.

Слід зазначити, що практичність результативних показників підприємства і складання на їх основі прогнозу щодо перспектив розвитку підприємства набуло великого значення в ринкових умовах господарювання. Ці показники доцільно виділити у дві групи.

Перша група включає такі несприятливі критерії та показники, внаслідок яких у недалекому майбутньому виникає загроза появи значних фінансових проблем. До них належать: несприятливі зміни в портфелі замовлень та потенційні витрати довготермінових контрактів; наявність наднормативних виробничих запасів тощо; неправильна реінвестиційна політика; низькі значення коефіцієнтів ліквідності.

Друга група включає такі несприятливі критерії та показники, на підставі яких поточний фінансовий стан розглядається як критичний.

Поряд з тим, вони свідчать, що за певних умов або ж внаслідок ігнорування чи несвоєчасного втілення необхідних заходів, ситуація може різко погіршитись. До них належать: надмірна залежність підприємства від будь-якого одного конкретного проекту; неефективні довготермінові угоди; звільнення ключових співробітників апарату управління; політичний ризик; втрата ключових контрагентів.

Отже, здійснений огляд наявних у теорії та практиці підходів до оцінки результативних показників дієвості фінансового механізму забезпечення прибуткової діяльності підприємства свідчить про потребу подальшого розгляду та розроблення цього питання як з теоретичної, так із практичної точок зору. Залежно від мети та завдань оцінки в кожному конкретному випадку вибирають оптимальний саме для цього випадку комплекс показників та напрямків розвитку підприємства.

Висновки до першого розділу

Ефективність використання всіх факторів виробництва, виявляється у фінансових результатах діяльності підприємства. Економічним підсумком виробничої діяльності компанії, що виражається у вартісній (грошовій) формі, є фінансові результати. Тому формування фінансових результатів змінюється залежно від цілей розвитку підприємства, тому підприємство націлено на високі темпи розвитку, збільшення обсягу своїх продажів, завоювання частки ринку товарів, максимізацію свого прибутку, то метою формування фінансових результатів є досить високі темпи їхнього зростання. Від результатів аналізу підприємства залежить його подальший розвиток.

У розділі розглянуті теоретичні підходи до визначення сутності прибутку, враховуючи складність даної економічної категорії.

Прибуток - це частина вартості продукту, що реалізується підприємством, яка залишається після покриття всіх витрат виробництва, тому він є основним фінансовим джерелом підприємства та служить основним джерелом сплати податків. Вся діяльність підприємства, з урахуванням значення прибутку, спрямована на його підвищення.

За розробленою політикою на підприємстві здійснюється розробка однієї з найважчих задач - це управління прибутком, яка покликана відображати вимоги загальної стратегії розвитку самого підприємства, забезпечувати підвищення своєї вартості на ринку, формувати необхідний для існування обсяг фінансових ресурсів, задовольняти матеріальні інтереси власників і персоналу. В процесі управління формуванням прибутку компанія вирішує дві основні задачі: підвищення загального розміру свого прибутку в процесі його формування; ефективний розподіл вже отриманого прибутку за окремими напрямками його використання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ

2.1. Аналіз діяльності авіаційного транспорту України

Ситуація у світі, яка склалась внаслідок розповсюдження коронавірусу COVID-19 мала критичний вплив на авіаційну галузь України та світу. Наслідки для авіації, як соціальні так і фінансові, були руйнівними для авіакомпаній, аеропортів і провайдерів аеронавігаційних послуг [61, 60, 62, 64, 65].

З 12 березня 2020 року Україна відповідно по Постанови Кабінету Міністрів України № 211 від 11 березня 2020р. «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» по всій своїй території встановила карантин, при цьому Уряд заборонив пасажирські перевезення на всіх видах транспорту, в тому числі і на авіаційному транспорті [61, 60, 62, 64, 65].

Разом з тим внаслідок внесених змін до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 про карантин і, як результат, заборону на пасажирські перевезення було продовжено [61, 60, 62, 64, 65].

Водночас, згідно з розпорядженнями Кабінету Міністрів України тимчасово було закрито пункти пропуску через державний кордон, що мало наслідком припинення усіх пасажирських авіаперевезень (внутрішніх і міжнародних) [60, 61, 62, 64, 65].

Зважаючи на вищезазначене на виконання введеного органами державної влади України карантину і заборони виконання міжнародних польотів та польотів по території України, вітчизняні та іноземні авіакомпанії, які могли здійснювати пасажирські перевезення, тимчасово призупинили провадження своєї операційної діяльності. Аналогічна ситуація складалася протягом другого кварталу 2020 року і на ринках авіаційних перевезень країни Європи та світу в

частині введення обмежень щодо пересування громадян та відповідної зупинки більшості польотів авіакомпаній (окрім поодиноких евакуаційних рейсів) [60, 64, 65, 66].

І, як наслідок даної ситуації та введених заходів спостерігалось падіння трафіку у ПП України протягом другої половини березня – травня 2020 року, що склало близько - 90-95% з негативними піками до -98% відповідно до аналогічного періоду минулого року [60, 64, 65, 66].

Протягом всього періоду з березня 2020 року райони польотної інформації України стабільно знаходились серед «лідерів» європейського рейтингу центрів із найбільш глибоким падінням повітряного трафіку та, нажаль, з найнижчими показниками щодо динаміки відновлення польотів [60, 64, 65, 66].

Львівський, Київський, Дніпровський районні диспетчерські центри входили в 10 регіональних центрів з найнижчим показником обслуговування повітряного руху в європейському регіоні [60, 64, 65, 66].

За даними Євроконтролю тижневий показник кількості польотів в Україні за березень 2020 року знизився до рівня -96%, така ж тенденція зберігалась і у квітні-травні 2020 – обсяг польотів тримався на рівні -90% до попереднього року за аналогічний період. Така ж тенденція спостерігалась в повітряному європейському просторі. За даними Євроконтролю, зменшення обсягів повітряного руху в Європейському регіоні протягом квітня становить -88 %. В Україні глибина падіння трафіку є однією з найгірших серед інших країн Європи [60, 64, 65].

Авіаційна галузь, зважаючи на специфіку операційної діяльності, буде найважче повертатися до повноцінної роботи після всіх втрат, понесених в результаті карантинних обмежень. Для ринку авіації буде важкий процес відновлення, можливо неповернення деяких учасників до роботи на ринку. Досі незрозуміло щодо термінів і обсягів відновлення польотів.

За деякими прогнозами Україна відновиться протягом 3 років [60, 64, 65].

Відповідно до оприлюднених ІАТА прогнозів, що враховують плани авіакомпаній, за оптимістичним сценарієм лише часткове відновлення

завантаження рейсів очікується на кінець 2021 року. Обсяги падіння в Європейському регіоні очікуються найбільшими [60, 64, 65].

Окрім впливу на обсяги авіаційних перевезень, пандемія COVID-19 спричинила глибокий економічний спад у всьому світі, і саме це є вагомим фактором, що затримує відновлення авіаційної галузі після кризи. Кризова ситуація в авіаційній галузі, викликана пандемією COVID-19, серед іншого також мала вплив на зниження платіжної дисципліни авіакомпаній за вже надані послуги з АНО. У зв'язку із погіршення фінансового стану світових авіаперевізників, відсутні гарантії вчасного та повного отримання коштів за аеронавігаційні послуги, які були надані Украерорухом у попередні періоди. До підприємства надходять запити від авіакомпаній про неспроможність виконання своїх грошових зобов'язань за фактично надані аеронавігаційні послуги у минулих періодах з проханням відтермінувати платежі. Таким чином, при плануванні надходжень підприємство враховує суттєве підвищення відсотку несвоечасної сплати за надані послуги користувачами [60, 64, 65].

Необхідно врахувати, що вимоги до умов договорів із користувачами ПП закріплені у ПК України та Конвенції про міжнародну ЦА міжнародних авіаційних організацій, зокрема AIP від ICAO, є продубльовані Украерорухом у своїх договорах, і передбачають післяплату з кінцевим терміном оплати за вже надані послуги через тридцять днів після виставлення рахунка, який виставляється через 1,5 місяця після місяця, у якому надані послуги [60, 64, 65].

Ситуацію ускладнилась і через міжнародний контекст. 7 квітня 2020 року Євроконтроль прийняв рішення про перенесення термінів оплати авіакомпаніями рахунків за послуги за період лютий – травень 2020 року та було запропоновано фінансову підтримку. На жаль, Україну не включили до цієї програми, тому провайдер не отримав фінансових можливостей для оплати рахунків за аеронавігаційне обслуговування для авіакомпаній, адже жодного механізму покриття таких витрат для підприємства не запропоновано [60, 64, 65].

Все це мало негативний вплив на діяльність підприємства та ставить під загрозу функціонування АС України та можливість Украероруху надавати якісне

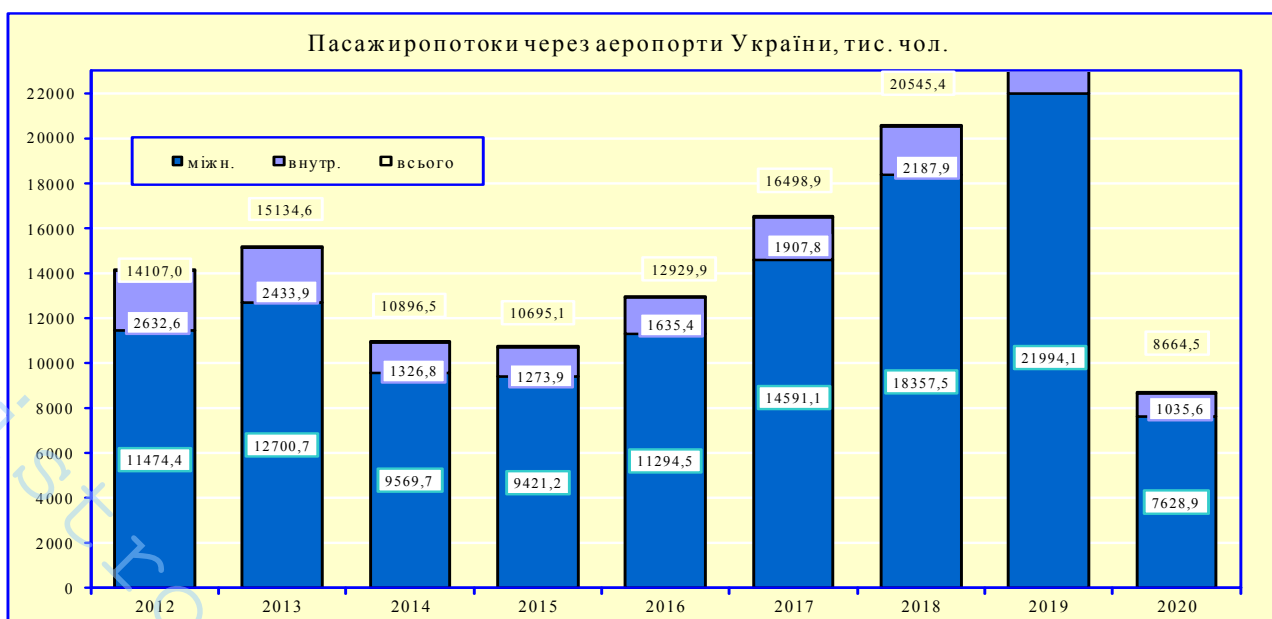

Рис. 2.1. Пасажиропотоки через аеропорти України за 2012-2020 роки,
тис. пас.

та безпечне АО, що є основною місією та завданням ДП [60, 64, 65].

За підсумками діяльності авіаційної галузі України за 2012 – 2020 роки через аеропорти України зріс пасажиропотік (рис. 2.3.).

Загальна кількість польотів в ГПП України за період 2005 – 2019 років:

Таблиця 2.1

Загальна кількість польотів в повітряному просторі України за 2005-2019 роки

Рік	Кількість польотів	Зміна до попереднього року, %
2005	312053	-
2006	351118	+13%
2007	385055	+10%
2008	419456	+9%
2009	397092	-6%
2010	457445	+15%
2011	484266	+6%
2012	500590	+3%
2013	534581	+7%
2014	347605	-35%
2015	234861	-32%
2016	214262	-9%
2017	253969	+19%
2018	300853	+18%
2019	335407	+11%
2020	142047	-58%

Підсумки діяльності аеропортів України представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Підсумки діяльності аеропортів України у 2018 – 2020 рр.

	Одиниці виміру	Всього			У т.ч. міжнародні		
		2018р.	2019р.	2020р.	2018р.	2019р.	2020р.
Відправлено та прибуло ПС	тис.од.	182,8	201,2	94,0	145,6	162,7	69,0
в т.ч. на регулярних рейсах	тис.од.	140,3	153,6	58,6	111,5	124,9	41,7
Пасажиропотоки	тис.чол.	20545,4	24334,5	8664,5	18357,5	21994,1	7628,9
в т.ч. на регулярних рейсах	тис.чол.	15811,1	18833,0	5643,5	13658,7	16530,2	4627,2
Поштовантажопотоки	тис.тонн	56,4	60,2	52,2	55,2	58,4	51,5
в т.ч. на регулярних рейсах	тис.тонн	51,3	54,1	40,8	50,1	53,0	40,4

Негативна динаміка значного падіння кількості польотів ПС в ПП України у 2014 році та поглиблення негативних тенденцій у 2015-2016 роках суттєво зменшили розмір доходів підприємства від послуг з АО на плановий рік [60, 64, 65]. Критичне падіння доходів підприємства у 2014 – 2015 роках є результатом тимчасової окупації РФ території АР Крим та, відповідно, незаконного захоплення регіонального структурного підрозділу підприємства «Кримаерорух». Внаслідок цього ПП над територією АР Крим було повністю закрито для здійснення польотів ПС [60, 64, 65].

Як результат, підприємством було втрачено переважну частину транзитного потенціалу ПП України (авіаційне сполучення країн Європи з країнами Азії та Близького Сходу), основна частина якого пролягала в межах Сімферопольського району польотної інформації. В той же час, було втрачено і значну частину польотів, що були пов'язані з польотами авіакомпаній в такі міста АР Крим як Сімферополь та Севастополь [60, 64, 65].

У липні 2014 року вищезазначена негативна ситуація з падінням обсягів ПР в ПП України погіршилась та стала критичною внаслідок закриття ПП над південно-східним регіоном країни (над Донецькою та Луганською областями). Результатом катастрофи пасажирського літака Боїнг 777 Малайзійських авіаліній, що прямував через територію України за маршрутом Амстердам

(Нідерланди) – Куала-Лумпур (Малайзія) стало закриття ПП над даним регіоном [60, 64, 65]. Внаслідок закриття ПП над даним регіоном ряд авіакомпаній-користувачів ПП України скасували свої польоти до України, а деякі почали здійснювати свої польоти в обхід території країни [60, 64, 65]. Заборона на здійснення польотів до аеропортів України для 27 авіакомпаній РФ (наведених у додатку 2 рішення РНБО України) введено починаючи з зимової навігації IATA 2015/2016, а саме з 25.10.2015 року [60, 64, 65].

Крім того, починаючи з 26.09.2015 вищезазначеним рішенням РНБО України введено заборону на здійснення транзитних польотів літаків російських авіакомпаній, через територію України, якщо вони містять товари військового призначення, подвійного використання або російську військову силу [60, 64, 65].

Після цього на засіданні Уряду країни 25.11.2015 року прийнято рішення щодо введення, починаючи з 26 листопада поточного року, повної заборони на всі транзитні польоти авіакомпаній РФ через територію України. Окрім того, з 2018 року додатковий негативний вплив на фінансову стабільність Украероруху мала ситуація з авіакомпанією «МАУ» [60, 64, 65]. Украерорух недоотримує значну частку доходу/виручки за вже надане АО ПС «Авіакомпанії «МАУ», яка є одним із найбільших авіаперевізників України, через невиконання взятих авіакомпанією на себе зобов'язань. Починаючи з жовтня 2018 року, МАУ припинили в односторонньому порядку будь-які виплати по виставлених рахунках за вже надані АП, а відтак Украерорух був змушений вжити відповідних заходів щодо стягнення заборгованості в судовому порядку [60, 64, 65]. Станом на липень 2020 року несплачені борги МАУ за надане АО за 2018 – 2020 роки складала понад 1,3 млрд грн.

2.2. Загальна характеристика Державного підприємства обслуговування повітряного руху України

Державне підприємство обслуговування повітряного руху України (далі – Украерорух) було створено у 1992 році у відповідності до Наказу Фонду

Державного Майна України № 536 від 24.12.1992р. Юридична адреса Підприємства: Аеропорт, м. Бориспіль, Київська область, Україна, 08300.

Украерорух являється державним унітарним підприємством, яке є державним комерційним підприємством і входить у сферу управління Міністерства інфраструктури України. Украерорух являється провайдером України щодо аеронавігаційного обслуговування та отримав сертифікат Державіаслужби України, яке дозволяє надавати послуги по аеронавігаційному обслуговуванню у повітряному просторі України і у міжнародному повітряному просторі над відкритим морем, де за міжнародними договорами відповідальність покладено на Україну.

Украерорух здійснює діяльність на підставі свого Статуту який затверджено відповідним наказом Мінінфраструктури.

У відповідності до постанови Кабінету Міністрів України №1281 від 29.07.1999 у складі Украероруху знаходяться підрозділи Об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України.

Украерорух здійснює свою діяльність на платній основі згідно вимог статті 36 Повітряного кодексу України «Плата за аеронавігаційне обслуговування» та надає їх на маршруті, на підходах та в районах аеродромів [60].

З метою забезпечення аеронавігаційного обслуговування на маршрутах Украерорухом організовано 4 центри організації повітряного руху, що розташовані географічно на базах РСП «Київцентраеро» та Дніпровського, Львівського, Одеського регіональних структурних підрозділів Украероруху. Також для забезпечення аеронавігаційного обслуговування організована робота сімнадцяти аеродромних диспетчерських вишок, які розташовані географічно на аеродромах: Вінниця, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Київ/Бориспіль, Київ/Жуляни, Кропивницький, Львів, Одеса, Полтава, Ужгород, Харків, Херсон та Чернівці, Дніпро, Кривий Ріг, Рівне. Також організовано аеродромне польотно-інформаційне обслуговування на аеродромах з низькою інтенсивністю

польотів (менше одного польоту на добу) - «Бердянськ», «Житомир (Озерне)», «Миколаїв», «Суми», «Тернопіль», «Хмельницький» та «Черкаси».

Основним видом діяльності підприємства є організація ПР в ППУ, а також у міжнародному ПП, який перебуває під відповідальністю України. Підприємство здійснює свою діяльність відповідно до Міжнародних стандартів організації ЦА, мета яких є організація та координація міжнародного співробітництва з усіх питань ЦА, у тому числі міжнародних перевезень. Підприємство є природною монополією.

Основні напрями діяльності Украероруху зазначені для окремих напрямів:

1. Служба аеронавігаційного обслуговування, яка уповноважена здійснювати обслуговування повітряного руху, управління використанням повітряного простору, організацію потоків повітряного руху, метеорологічне обслуговування аеронавігації, передпольотне інформаційне обслуговування, а також інші підрозділи служби, які входять до складу служби аеронавігаційного обслуговування Украероруху.

2. Служба зв'язку, навігації та спостереження. Автоматизовані системи керування ПР розташовані у Київському, Львівському, Дніпровському та Одеському районних диспетчерських центрах, а також у Харківському аеродромному диспетчерському центрі, основними напрямками якого є: автоматизовані системи керування ПР; електрозв'язок; навігація; спостереження.

3. Обслуговування аеронавігаційною інформацією, яке включає відділ аеронавігаційної інформації і відділ автоматизації, завданнями якого є своєчасне забезпечення достовірною і точною інформацією користувачів послуг;

4. Украероцентр який є структурним підрозділом Украероруху, виконуючи такі завдання, як планування, регулювання діяльності в сфері використання ПП України і міжнародного ПП; управління використанням ПП в межах компетенції; контролювання за дотриманням порядку використання ПП; забезпечення використання ПП, сповіщення органів обслуговування ПР та інших установ при проведенні аварійно-рятувальних та пошуково-рятувальних робіт, а також роботи з ліквідації наслідків стихійних лих і техногенних катастроф.

До складу Украероруху входять Український центр планування використання ПП України та регулювання ПР (Украероцентр), Служба аеронавігаційної інформації України, Авіакомпанія «Украерорух», НСЦ Украероруху, Центр авіаційної підготовки та сертифікації та 7 регіональних структурних підрозділів: «Київцентраеро»; Дніпропетровський; Донецький; Львівський; Одеський; «Кримаерорух»; Харківський [60].

Рис. 2.2. Схема державного регулювання діяльності Украероруху

Украерорух є частиною інфраструктури цивільної авіації України, природний монополіст послуг з аеронавігаційного обслуговування, який активно підтримує свій розвиток у контексті існування об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України та загальному процесі Європейської інтеграції та розвитку національної аеронавігаційної системи.

Детальна структурна схема Украероруху представлена на рис. 2.2.

Рис. 2.3. Структурна схема Украероруху

Стратегічна позиція Украероруху визначається напрямками господарської діяльності підприємства, які умовно можуть бути зведені у 5 функціональних груп:

- основна діяльність за призначенням: організація та здійснення обслуговування ПР, організація потоків ПР, управління використанням ПП, надання аеронавігаційних послуг користувачам ПП, планування використання ПП України та регулювання ПР, забезпечення контролю за дотриманням порядку та правил використання ПП під час координації, управління використанням ПП та обслуговування ПР;

- допоміжна діяльність на підтримку основної діяльності: організація та здійснення електротехнічного та радіотехнічного забезпечення наземними засобами і системами спостереження і зв'язку навігації, забезпечення аварійного оповіщення про ПС; обслуговування та управління ПР при проведенні евакуаційних та пошуково-рятувальних робіт, передпольотне інформаційне обслуговування в аеропортах; метеорологічне обслуговування на маршрутах

польотів; проведення медичної сертифікації спеціалістів авіаційного персоналу; надання медичних послуг;

- діяльність щодо розвитку: модернізація і розвиток аеронавігаційної системи України; організація та проведення НДР та їх впровадження в навчальний процес та виробництво; участь у розробці нормативно-правових документів щодо використання ПП, організації ПР, радіотехнічного забезпечення польотів; організації взаємодії із державними органами, органами місцевого самоврядування, організаціями, установами та підприємствами, з міжнародними організаціями; перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців, їх атестація та сертифікація відповідно вимогам чинного законодавства;

- адміністративно-господарська діяльність: переклад документів, надання послуг автотранспорту по перевезенню працівників та вантажів, забезпечення харчування працівників та соціального розвитку колективу;

- комерційна діяльність: виконання держзамовлень; здійснення професійної підготовки авіаційного персоналу для інших підприємств (організацій) і фізичних осіб; забезпечення аеронавігаційною інформацією користувачів ПП; організація та забезпечення аеронавігаційного обслуговування від користувачів ПП; здійснення льотних перевірок засобів, що розташовані на території України та за її межами, за допомогою літаків-лабораторій і вільних аеростатів; проведення госпрозрахункових експериментів, випробувань обладнання, експертизи документів, проектів тощо; надання консультацій; виконання картографічних та топографо-геодезичних робіт.

Кожна із функціональних груп має як сильні, так і слабкі сторони.

Найважливішим результатом діяльності підприємства є це безпека повітряного руху, яка залежить від географічного розташування і оптимальної кількості диспетчерів, співвідношення їх до загальної кількості працівників підприємства. Україна є транзитною державою, і Украерорух є державним монополістом по наданню послуг з аеронавігаційного обслуговування. Парк повітряних суден у світі буде збільшуватися з року в рік, тому, навантаження на систему використання ПП України буде теж поступово зростати, хоча кількість

персоналу не суттєво зміниться, у зв'язку із надлишковим потенціалом пропускної спроможності. Підприємство має стабільне джерело фінансових надходжень і існує тенденція до зниження ефективності витрат на організацію ПР, за рахунок зміни кількості диспетчерів до загальної кількості працівників, та великої частки неавтоматизованих процесів діяльності.

Отже, можна визначити основні можливості та ризики основної діяльності Украероруху (табл. 2.3). Високоякісна інфраструктура зв'язку навігації, спостереження та інших інформаційних мереж (допоміжна діяльність на підтримку основної діяльності).

Таблиця 2.3

Можливості та ризики основної діяльності Украероруху

Можливості	Ризики
<p>Географічне розташування країни забезпечує стабільність потоків повітряних суден, та на найближчу перспективу не передбачається надзвичайно високого зростання попиту на послуги аеронавігаційного обслуговування.</p> <p>Основні стратегічні потенціали підприємства – це висококваліфікований оперативний персонал, та розвинена інфраструктура зв'язку навігації та спостереження, що дає певний надлишок потенціалу виробничих можливостей.</p>	<p>Постійне зростання частки невиробничої ланки працівників приведе до зниження загальної вартісної ефективності діяльності підприємства та можливого зростанню ставок платні за аеронавігаційне обслуговування при відсутності пропорційного росту виробничої діяльності.</p>

Аеронавігаційне обслуговування також пов'язане з ефективним управлінням, технічним обслуговуванням та ремонтом технічної інфраструктури для підрозділів ОПР Украероруху, поряд з забезпеченням наявності та підтриманням високої кваліфікації персоналу об'єктів ЗНС.

Інфраструктура зв'язку навігації, спостереження забезпечує надання таких послуг: ефективну експлуатацію, обслуговування та ремонт систем та засобів спостереження, та інформаційних систем розповсюдження радіолокаційної інформації; ефективну експлуатацію, обслуговування та ремонт систем авіаційного електрозв'язку та навігації, що забезпечують навігацію на маршруті та в районі аеродрому (за виключенням регіональних аеропортів); ефективну експлуатацію, обслуговування та ремонт телекомунікаційних систем та засобів

передачі даних ЗНС (сигналів, цифрових даних та голосових повідомлень); збір обробку, та видачу інформації яка стосується польотно-інформаційного обслуговування над територією України.

Таким чином, можна визначити основні можливості та ризики допоміжної діяльності Украероруху (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Можливості та ризики допоміжної діяльності Украероруху

Можливості	Ризики
Існуючі інфраструктурні можливості дозволяють інтеграцію до Європейського ринку послуг аеронавігаційного обслуговування (АНО)	<p>Технічна зношеність обладнання і недосконалість українського законодавства у сфері використання ПП України не дають змоги повною мірою використати транзитний потенціал держави та негативно впливають на процес інтеграції вітчизняної системи у світову систему використання ПП.</p> <p>Експлуатація багатьох об'єктів інфраструктури здійснюється за рахунок продовження ресурсу, що фактично призводить до додаткових витрат з погляду на неминучу перспективу їх модернізації або заміни.</p> <p>Відсутність єдиного постачальника та ситуативна практика придбання (закупівлі) обладнання для об'єктів інфраструктури призведе до надлишкових витрат на довгострокову перспективу та втрату бізнес можливостей щодо кооперативних проєктів переоснащення інфраструктури.</p> <p>Низький рівень зрілості комп'ютерної інфраструктури, її географічна фрагментарність та ізольованість сегментів призведуть до додаткових витрат, неможливості впровадження повномасштабних проєктів комп'ютеризації бізнес-процесів, та як результат, втрату потенціалу підвищення ефективності управлінської діяльності у цілому.</p>

Для забезпечення АО на маршруті на підприємстві організовано чотири центра організації ПР, які географічно розташовані на базі Дніпровського, Львівського, Одеського регіональних структурних підрозділів Украероруху (РСП) та РСП «Київцентраеро». Для забезпечення АО на підході в Украерорусі організовано чотири диспетчерські органи підходу, які географічно розташовані на аеродромах Харків, Івано-Франківськ, Запоріжжя та Ужгород.

Для забезпечення АО в районі аеродрому в Украерорусі організована робота 17 аеродромних диспетчерських вишок (АДВ), які географічно розташовані на аеродромах: Вінниця, Дніпро, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Київ/Бориспіль, Київ/Жуляни, Кропивницький, Кривий Ріг, Львів, Одеса, Полтава, Рівне, Суми, Ужгород, Харків, Херсон та Чернівці.

У зв'язку із відсутністю повітряних регулярних перевезень і досить низької інтенсивністю польотів (менш ніж 1 операція у добу) Державіаслужба України відповідно до свого наказу від 22.11.2011 №386 в 2012 році визначила аеродроми України Житомир (Озерне), Тернопіль, Черкаси та гелікоптерний майданчик Канів (с. Пекарі) як аеродроми, на яких надається польотно-інформаційне та аварійне обслуговування (аеродроми AFIS). На підставі даного наказу Державіаслужби України Украерорух організував органи польотно-інформаційного обслуговування (AFIS).

2.3. Аналіз господарської діяльності Державного підприємства обслуговування повітряного руху України

Аналіз виробничої діяльності підприємства за три останні роки показав, що на підприємстві спостерігається загальне зростання виробничих показників. Структура повітряного руху представлена в таблиці 2.5.

ДП ОПР «Украерорух» обслужив у 2018 р. 300,9 тисяч польотів у порівнянні з 2017р. 254 тисяч, у 2019 р. 335,4 тис. польотів, у 2020 р. 142 тис. польотів. Змінилась кількість обслуговуваних польотів: виконаних літаками та вертольотами авіакомпаній України – зросла на 9,7 % у 2018р, зросла на 2,9 % у 2019р., зменшилась на 54,7% у 2020р; виконаних літаками та вертольотами іноземних авіакомпаній – зросла на 23,9% у 2018р., збільшилась на 16,2% у 2019р., зменшилась на 59,1% у 2020р.

Таблиця 2.5

Структура повітряного руху Украероруху

	2018	%	2018/ 2017(%)	2019	%	2019/ 2018	2020	%	2020/ 2019
Всього	300853	-	+18,5	335407		+11,5	142047		-57,6
Українські авіакомпанії	106654	35,4	+9,7	109777	32,7	+2,7	49733	35,0	-54,7
Іноземні авіакомпанії	194199	64,6	+23,9	225630	67,3	+16,2	92314	65,0	-59,1
Внутрішні польоти	29593	9,8	+11,8	30790	9,2	+4,2	21102	14,9	-31,5
Польоти з вильотом/посадкою	146115	48,6	+16,2	162937	48,6	+11,5	68870	48,5	-57,7
Транзитні польоти	125145	41,6	+22,9	141680	42,2	+13,2	52075	36,7	-63,2

Для наочності представимо ці данні у вигляді діаграми на рис. 2.4.

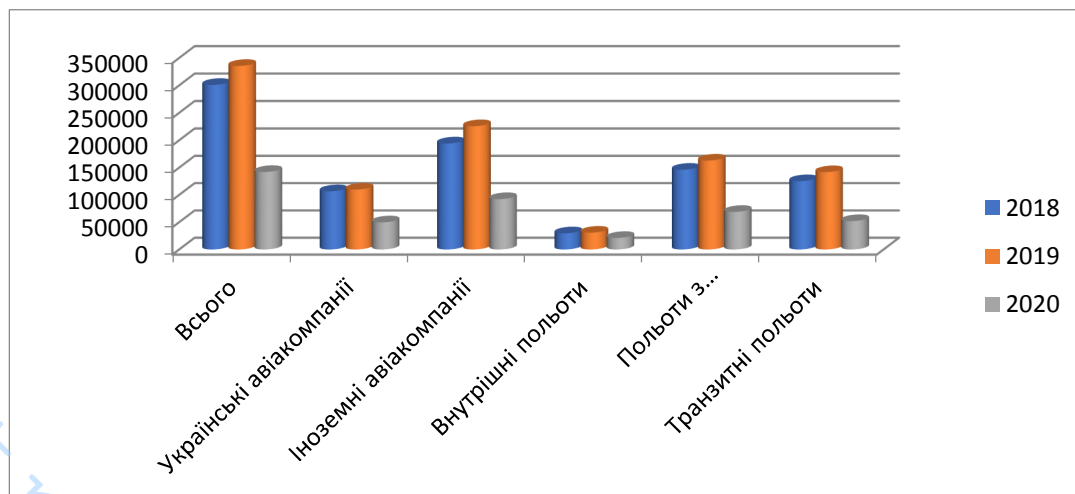

Рис. 2.4. Структура повітряного руху України

У 2018 році в першу десятку авіакомпаній за кількістю польотів входили такі авіакомпанії: UKRAINE INTERNATIONAL AIRLINES (Україна); TURKISH AIRLINES (Туреччина); BELAVIA (Білорусь); LOT POLISH AIRLINES (Польща); WIZZ AIR HUNGARY LLC (Угорщина); WIND ROSE (Україна); PEGASUS AIRLINES (Туреччина); AIR MOLDOVA (Молдова); AZUR AIR UKRAINE (Україна); QATAR AIRWAYS (Катар).

У 2019 році в першу десятку авіакомпаній за кількістю польотів входили такі авіакомпанії: UKRAINE INTERNATIONAL AIRLINES (Україна); TURKISH AIRLINES (Туреччина); WIZZ AIR HUNGARY LLC (Угорщина); BELAVIA (Білорусь); LOT POLISH AIRLINES (Польща); SKYUP (Україна); WIND ROSE (Україна); RYANAIR (Ірландія); AZUR AIR UKRAINE (Україна); QATAR AIRWAYS (Катар).

У 2020 році в першу десятку авіакомпаній за кількістю польотів входили такі авіакомпанії: TURKISH AIRLINES (Туреччина); UKRAINE INTERNATIONAL AIRLINES (Україна); BELAVIA (Білорусь); WIZZ AIR HUNGARY LLC (Угорщина); WIND ROSE (Україна); SKYUP (Україна); LOT POLISH AIRLINES (Польща); RYANAIR (Ірландія); AZUR AIR UKRAINE (Україна); PEGASUS AIRLINES (Туреччина).

Аналіз основних показників господарсько-фінансової діяльності Украероруху складається з наступних складових: аналіз трудового потенціалу; аналіз виробничих фондів; аналіз доходів та витрат підприємства; аналіз прибутку підприємства.

Найважливішим ресурсом, що визначає всю роботу підприємства, є персонал. Саме люди виступають безпосередніми організаторами виробничого процесу, носіями специфічного товару робоча сила і потенційним джерелом інновацій у сфері виробництва та інших сфер життєдіяльності людини.

Ефективність використання персоналу підприємства показує продуктивність праці, яка визначає ступінь плодотворності, здатності конкретної робочої сили виробляти споживчу вартість або виконувати корисну роботу. Чим більше вироблено продукції за одиницю робочого часу або чим менше витрачається робочого часу на виробництво одиниці продукції, тим вища продуктивність праці, тим праця є більш плодотворною і економічною. Зростання даного показника характеризує ефективність використання праці на підприємстві. Розрахунки показників представлено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка показників ефективності використання трудового потенціалу

№ п/п	Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	3664988	3526047	1508893
2	Середньооблікова чисельність робітників, чол	4294	4320	4119
3	Продуктивність праці, грн/чол	853,51	434,64	495,07
4	Фонд заробітної плати, тис. грн./рік	1730232	2281425	1275271
5	Середня заробітна плата 1-го робітника, грн./міс	33578,48	44008,97	25800,58

Продуктивність праці (Пп) підприємства – це виробіток продукції за рік на одну середньооблікову особу [13, 49, 59]:

$$Pn = \frac{D}{C} \quad (2.1)$$

Де Пп – продуктивність праці, грн.;

Д – чистий дохід від реалізації продукції, грн.;

Ч - середньооблікова чисельність працівників, осіб.

За підсумками 2018 р. середньооблікова чисельність робітників склала 4294 чол., продуктивність праці склала у 2015р. склала 853,51 тис. грн./чол. Фонд оплати праці у 2018р. склав 1730232 тис. грн., при цьому середньомісячна заробітна плата робітників підприємства становила 33578,48 грн.

У 2019 році чисельність працівників зросла на 26 чол., продуктивність праці знизилась майже на 50%, середня заробітна плата зросла до 44008,97 грн. У 2020 році середньооблікова чисельність працівників ще скоротилась на 201 чол., продуктивність праці зросла на 14%, а середня заробітна плата знизилась на 41%, тобто стала дорівнювати 25800 грн. в місяць на 1 робітника.

Заробітна плата виступає одним із методів матеріального стимулювання співробітників до більш ефективної та продуктивної праці, так за результатами роботи Украерорух чистий дохід від реалізації продукції у 2018 році склав 3664988 тис. грн., у 2019р. скоротився на 4% до 3526047 тис.грн., у 2020 році чистий дохід скоротився на 57% та склав 1508893 тис.грн.

Варто зазначити, що Украерорух з кожним роком підвищує ефективність праці, фонд оплати праці та розмір середньої заробітної плати, яка набагато перевищує мінімальну її ставку. В цілому аналіз трудових ресурсів і оплати їх праці дає підставу для наступного висновку: на підприємстві має місце ефективне керування використанням ресурсів праці, що збільшує ефективність господарювання.

Проаналізуємо показники наявності основних засобів на підприємстві. Групи основних засобів Украероруху за виробничим призначенням представлені в таблиці 2.7. Дані таблиці свідчать про те, що за період 2017-2020 рр. [60, 65] на підприємстві не відбулося ніяких значних змін.

Аналіз ефективності використання основних засобів Украероруху за період 2017 – 2020 роки доцільно проводити за такими показниками:

Групи основних засобів Украероруху за 2017 – 2020 рр.

Групи основних засобів	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Земельні ділянки	18	105	128	128
Інвестиційна нерухомість	0	0		
Капітальні витрати на поліпшення земель	0	0		
Будинки, споруди та передавальні пристрої	1907392	3671145	3669786	3603989
Машини та обладнання	1891287	2918537	3090085	3206361
Транспортні засоби	263602	351095	365164	365164
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	101559	122310	128466	128120
Тварини	0	0		
Багаторічні насадження	1865	1920	1920	1920
Інші основні засоби	993666	1946469	2045190	2049467
Бібліотечні фонди	845	1055	1121	1114
Малоцінні необоротні матеріальні активи	23947	28747	32749	32764
Тимчасові (не титульні) споруди	125	125	592	592
Природні ресурси	0	0		
Інвентарна тара	0	0		
Предмети прокату	0	0		
Інші необоротні матеріальні активи	62	62	62	62
Разом	5184368	9041593	9335263	9389681

1. Коефіцієнт зносу основних засобів (K_{zn}), який характеризує ту частку засобів, що списано на витрати виробництва в попередніх періодах і визначається діленням вартості зносу основних засобів на їх первісну вартість [13, 49, 59]:

$$K_{zn} = \frac{З}{OЗ_n} \quad (2.2)$$

де $З$ — сума зносу основних засобів;

$OЗ_n$ – первісна (початкова) вартість основних засобів на початок періоду, грн.

Що нижчий коефіцієнт зносу, то кращим є технічний стан ОЗ. Спрацьовані (застарілі) ОЗ зумовлюють необхідність застосування застарілих технологічних процесів, що призводить до зниження конкурентоспроможності продукції компанії.

2. Фондомісткість – це коефіцієнт, який дає оцінку забезпеченості компанії ОЗ і визначається відношенням балансової вартості ОЗ до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції [13, 49, 59];

$$\Phi_m = \frac{OЗn}{ЧД} \quad (2.3)$$

де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (робіт, товарів, послуг), тис. грн.

3. Фондоозброєність показує скільки ОЗ приходить на одного працівника компанії та визначається відношенням балансової вартості ОЗ до середньооблікової чисельності працюючих на підприємстві [13, 49, 59]

$$\Phi_{oz} = \frac{OФn}{Ч} \quad (2.4)$$

де Ч – середньооблікова чисельність працівників компанії.

4. Фондовіддача ОЗ характеризує ефективність використання ОЗ та відображає суму виручки (чистого доходу) від реалізації продукції на одну гривню ОЗ [13, 49, 59]

$$\Phi_v = \frac{ЧД}{OЗn} \quad (2.5)$$

Проведений аналіз показників забезпечення та ефективності використання основних засобів Украероруху у 2017-2020 роках [60, 65] наведений у табл. 2.8.

Аналіз показників забезпечення та ефективності використання основних засобів Украероруху у 2017-2020 роках показує збільшення коефіцієнта зносу, що є негативним фактором для підприємства.

На підприємстві є потреба в заміні старого та невідповідного обладнання, так як витрати на технічне обслуговування обладнання занадто високі, або відсутні взагалі. Крім того, неможливо встановити нове програмне забезпечення на існуюче обладнання.

Таблиця 2.8

Показники забезпечення та ефективності використання основних засобів
Украероруху

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Вартість основних засобів на початок року	2523797	3599375	3470547	3156565
Первісна вартість	5184368	8839376	9335263	9389681
Знос	2660571	5240001	5864716	6233116
Середньорічна вартість ОЗ	2491171	3061586	2997172	3377970
Фондовіддача	1,163	1,197	1,176	0,447
Фондомісткість	0,860	0,835	0,850	2,239
Фондоозброєність	582,049	712,992	693,790	820,095
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,513	0,593	0,628	0,664

Проаналізуємо оборотні активи підприємства, основні статті яких представлені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Оборотні активи Украероруху

Найменування показника	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Запаси, всього:	127478	45724	35975	30739
в тому числі:				
Виробничі запаси	127423	45511	35743	30659
Товари	55	213	232	80
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	424758	619618	502147	25306
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	153958	55796	32753	16036
з бюджетом	1002	35892	38655	39826
у тому числі з податку на прибуток	0	34598	37315	34069
Інша поточна дебіторська заборгованість	24581	44368	113632	36000
Гроші та їх еквіваленти	1567217	1639107	494224	352334
Готівка	26	79	36	18
Рахунки в банках	1566718	1638964	463105	352310
Витрати майбутніх періодів	2211	18150	4431	9192

Проведемо аналіз ефективності використання оборотних засобів підприємства за наступними показниками [13, 49, 59]:

1. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів визначається [13, 49, 59]:

$$Коб = \frac{ЧД}{ОАср} \quad (2.6)$$

2. Одночасно може бути розраховано тривалість одного обороту в днях [13, 49, 59]:

$$T_{об} = \frac{360}{K_{об}} \quad (2.7)$$

3. Коефіцієнт завантаження характеризує суму оборотних коштів, авансованих на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції; являє собою оборотну фондомісткість, тобто витрати ОК для одержання 1 грн. реалізованої продукції (робіт, послуг) [13, 49, 59]:

$$K_з = \frac{O_{Acp}}{ЧД} \quad (2.8)$$

Проведений аналіз ефективності використання оборотних засобів підприємства зведемо до таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Показники ефективності використання оборотних засобів
Державного підприємства обслуговування повітряного руху України

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Коефіцієнт оборотності обігових коштів, оборотів	1,31	1,41	1,91	1,74
Період одного обороту обігових коштів, днів	279,4	258,16	191,27	209,59
Коефіцієнт завантаження обігових коштів	0,766	0,707	0,52	0,57
Коефіцієнт оборотності запасів	16,96	20,64	82,49	65,15
Період одного обороту запасів, днів	21,5	17,683	4,43	5,60
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	4,78	4,35	4,77	3,61
Середній термін обороту дебіторської заборгованості, днів	76,4	83,84	76,50	101,03
Період погашення кредиторської заборгованості	0,035	0,026	0,015	0,032
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	0,531	0,581	0,531	0,581

Проведений аналіз показників ефективності використання оборотних засобів показує, що оборотні засоби здійснили 1,31 у 2017 р., 1,41 за 2018р., 1,91 у 2019 році та 1,74 за 2020 р.. Визначено, що тривалість одного обороту у 2017 р. – 279 дні, 258 днів у 2018 р., 191 день у 2019 р. та 210 днів у 2020 р.

2.4. Аналіз прибутковості ДП обслуговування повітряного руху України

Основним джерелом отримання доходів Украероруху є надходження грошових коштів за надання послуг по аеронавігаційному обслуговуванню у українському та міжнародному повітряних просторах, також над відкритим морем, де за міжнародними договорами відповідальність покладено на Україну, та складає майже 99% загального обсягу доходів від реалізації. Украерорух також отримує доходи від реалізації послуг щодо надання аеронавігаційної інформації, послуг із зв'язку, проведення планових льотних перевірок наземного радіотехнічного обладнання тощо.

Основною метою проведення аналізу господарської діяльності є оцінка результатів господарської діяльності за звітний період, виявлення факторів, що мають позитивний і негативний вплив на роботу підприємства, а також на кінцеві показники.

У своїй діяльності та при формуванні тарифної політики Украерорух користується документами Міжнародної організації цивільної авіації та Євроконтролю.

Процес справляння плати за АНО регламентується законодавством України та міжнародними актами. Згідно ПК України (ст.36, п.п.1,2) АО польотів ПС (на маршруті, на підході та в районі аеродрому) здійснюється провайдерами АО на платній основі.

Вартість послуг за аеронавігаційне обслуговування визначається розміром одиничної ставки плати за аеронавігаційне обслуговування і залежить від обсягів наданих послуг [60].

Украерорух здійснює аеронавігаційне обслуговування повітряних суден на платній основі з метою відшкодування витрат на функціонування аеронавігаційної системи України. Одиничні ставки плати за аеронавігаційне обслуговування на маршруті та на підході і в районі аеродрому розраховуються відповідно до принципів та положень документу Європейської організації за

безпеку аеронавігації (Євроконтроль) “Principles for establishing the cost-base for route facility charges and the calculation of the unit rates” (“Принципи формування бази витрат щодо обслуговування на маршруті і розрахунку одиничних ставок”, Doc. № 04.60.01), документу “ICAO Manual on Air Navigation Services Economics” („Керівництво ICAO щодо економічних аспектів аеронавігаційного обслуговування”, Док. №9161-АТ/724) та Положення про визначення розміру зборів за АЕ польотів повітряних суден у ПП України, що затверджено Наказом Міністерства транспорту України від 26.12.97 № 454, а також контролюється цими організаціями спільно з ІАТА.

На даний момент справляння плати за надані послуги з аеронавігаційного обслуговування польотів українських авіакомпаній здійснюється Украерорухом на основі укладених з ними угод. Плата за АНО стягується за кожен політ, виконаний повітряним судном, згідно з процедурами виконання польотів, прийнятими в Україні та процедурами, сформульованими за стандартами та рекомендованою практикою Міжнародної Організації Цивільної Авіації [60, 64, 65].

Отже, Украерорух здійснює аеронавігаційне обслуговування повітряних суден у повітряному просторі України та повітряному просторі над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування делеговано Україні ICAO на платній основі з метою відшкодування витрат на функціонування аеронавігаційної системи України. Доходи від реалізації аеронавігаційних послуг становлять біля 99% від суми чистого доходу Украероруху.

В сучасних умовах зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

Аналіз фінансового стану компанії, його платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності необхідний тому, що розмір його прибутку, дохідність компанії, багато в чому залежать від його платоспроможності.

У таблиці 2.11 наведемо основні види діяльності, за якими підприємство отримує доходи.

Таблиця 2.11

Доходи Украероруху за видами діяльності

	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020
Доходи від реалізації аеронавігаційних послуг	2878086	3208410	3505805	1671015
Польоти	1748304	1925046	2259785	354652
Кількість наданих послуг, од.	253969	302753	335407	н/д
Ціна одиниці наданої послуги, євро	45,56	45,56	45,56	57,55
посадки	1129782	1283364	1246020	н/д
Кількість наданих послуг, од.	86370	99689	108285	н/д
Ціна одиниці наданої послуги, євро	7,56	7,56	7,56	7,56
Дохід від реалізації аеронавігаційної інформації	1661	1500	1704	1656
Дохід від реалізації послуг зв'язку	1770	1620	2130	1606
Дохід від льотної перевірки	10974	7500	14352	6000
Дохід від реалізації інших послуг	5469	4200	2056	2025
Всього	2897960	3223230	3526047	1682302

Прибуток підприємства визначається як різниця між отриманими валовими доходами і здійсненими валовими витратами. Валовий дохід – це загальний дохід підприємства від усіх видів його діяльності, отриманий у грошовій, матеріальній або нематеріальній формі як на території України, так і за її межами.

Критичне падіння доходів підприємства у 2014 – 2015 р. є результатом тимчасової окупації РФ території АР Крим та незаконного захоплення структурного підрозділу «Кримаерорух». Внаслідок цього ПП над територією АР Крим було повністю закрито для здійснення польотів ПС [60, 64, 65]. Підприємство втратило значну частину транзитного потенціалу ПП України - країни Європи з країнами Азії і Близького Сходу, основна частина якого пролягала в межах м. Сімферопіл. У липні 2014 року негативна ситуація з падінням обсягів ПР в ПП України погіршилась та стала критичною внаслідок закриття ПП над Донецькою та Луганською областями [60, 64, 65]. наслідок чого ряд авіакомпаній скасували свої польоти до нашої країни, а деякі здійснюють свої польоти в обхід території країни. Після цього було прийнято рішення щодо

повної заборони на всі транзитні польоти авіакомпаній РФ через територію України. Окрім того, з 2018 року додатковий негативний вплив на фінансову стабільність Украероруху мала ситуація з авіакомпанією «Міжнародні Авіалінії України». Украерорух недоотримує значну частку доходу/виручки за вже надане АО ПС «Авіакомпанії «Міжнародні Авіалінії України», яка є одним із найбільших авіаперевізників України, через невиконання взятих авіакомпанією на себе зобов'язань. Починаючи з жовтня 2018 року, МАУ припинили в односторонньому порядку будь-які виплати по виставлених рахунках за вже надані АП, а відтак Украерорух був змушений вжити відповідних заходів щодо стягнення заборгованості в судовому порядку [60, 64, 65].

Станом на липень 2020 року несплачені борги МАУ за надане АО за 2018 - 2020 роки склали понад 1,3 млрд грн.

Визначимо зміни, які відбулися протягом періоду дослідження у структурі доходів за допомогою даних фінансової звітності Форми 2 «Звіт про фінансові результати» за допомогою таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Формування доходу Украероруху, тис. грн.

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	2897960	3664988	3526047	1508893
Собівартість реалізованої продукції	1988427	2795617	3369666	2173329
Валовий прибуток	909533	869371	156381	
Валовий збиток				664436
Інші операційні доходи	705614	55063	204877	319195
Адміністративні витрати	168013	238657	300733	171329
Інші операційні витрати	660485	439406	1468400	982898
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	786649	244252		
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-	-	1407915	1499468
Інші фінансові доходи		74181	86773	149086
Інші доходи	5476	6588	38004	2627
Фінансові витрати	418	14783	11451	58752
Інші витрати	15307	12524	30204	170895
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	776400	297714		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-		1324793	1577402
Витрати (дохід) з податку на прибуток	160827	11554	201804	99182
Чистий фінансовий результат: прибуток	615573	286160		
Чистий фінансовий результат: збиток	-		1122989	1478220

Також необхідно проаналізувати собівартість послуг підприємства. Розрахунок представлено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Розрахунок собівартості послуг Украерорух

№ з/п	Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1988427	2795617	3369666	2173329
1.1	Матеріальні витрати, всього	96293	136533	125052	97715
1.2	Витрати на оплату праці	1217378	1730232	2281425	1275271
1.3	Відрахування на соціальні заходи	261249	368629	458670	294317
1.4	Амортизація	213286	452941	407705	402341
1.5	Інші витрати	1026571	784105	1860253	1255881

Витрати підприємства на оплату праці фахівців підприємства постійно зростають. Це пов'язано з компенсацією інфляційних процесів в країні протягом останніх років, а також враховуючи зростання виробничих показників діяльності підприємства та, як результат, наявних фінансових можливостей щодо забезпечення компенсації інфляційних втрат та поступового наближення розміру заробітної плати основних категорій персоналу до відповідних показників країн-членів Євроконтролю.

Оцінка фінансового стану виступає одним з інструментів визначення реальної конкурентоздатності, а також дозволяє виявити причини відхилення від нормального ходу господарського процесу і сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства, як у сьогоденні, так і на перспективу.

Рентабельність підприємства – найбільш узагальнюючий показник його діяльності, який характеризує рівень ефективності діяльності компанії. Показники рентабельності більш детально, ніж прибуток, відображають кінцеві результати діяльності компанії. Основні показники рентабельності представлені в таблиці 2.14.

Методика аналізу фінансового стану підприємства засновані на розрахунку наступних основних груп показників: оцінки майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності, діловій активності і рентабельності. Інформаційною базою аналізу є звітність Украероруху.

Показники рентабельності Украероруху (%)

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Валова рентабельність (валовий прибуток/чистий дохід від реалізації продукції)*100%	31,39	23,72	4,44	19,1
Рентабельність ресурсів (активів) (чистий фінансовий результат/вартість активів)*100%	0,238	0,201	-	2,4
Рентабельність власного капіталу (чистий фінансовий результат/власний капітал)*100%	10,687	-	-	2,9
Рентабельність діяльності (чистий фінансовий результат/чистий дохід від реалізації продукції)*100%	21,242	-	-	3,2

Показники цієї групи призначені для оцінки загальної ефективності вкладених коштів у дане підприємство. Рівень конкурентоздатності визначається за допомогою порівняння рентабельності всіх активів зі середньогалузевими коефіцієнтами.

Рентабельність активів визначається як відношення чистого прибутку до середнього підсумку балансу. Цей показник показує, скільки чистого прибутку (збитку) приходить на 1 грн. валюти балансу. Рентабельність операційної діяльності, показує рівень прибутковості (або збитковості) всієї операційної діяльності підприємства і розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності до загальної суми витрат операційної діяльності.

Рентабельність власного капіталу характеризує частину прибутку (збитку), що приходить на 1 грн. власного капіталу. В цілому по підприємству господарська діяльність не рентабельна і потрібні шляхи подальшого економічного розвитку. Стійкість фінансового стану компанії в значній мірі залежить від доцільності та правильності вкладення фінансових ресурсів у власні активи, адже в процесі функціонування величина та структура активів постійно змінюється. Коефіцієнт мобільності показує яка частка оборотних коштів припадає на одиницю необоротних. Одна з найбільш важливих характеристик фінансового стану підприємства є забезпечення стабільної діяльності на

майбутній період, тому вона пов'язана із загальною фінансовою структурою компанії, його відносинами з інвесторами та кредиторами.

Аналіз фінансової сталості (фінансової стійкості) дозволяє визначити й оцінити склад джерел фінансування і динамікові співвідношення між ними. У довгостроковій перспективі фінансова стійкість компанії характеризується структурою джерел коштів, ступенем залежності від кредиторів та інвесторів, тому основними джерелами для компанії є власний та позиковий капітал. Співвідношення між цими величинами дозволить оцінити довгострокову платоспроможність підприємства. Коефіцієнт концентрації власного капіталу (коефіцієнт автономії) характеризує частину власності підприємства в загальній сумі засобів, інвестованих у його діяльність. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка саме частка власного капіталу може використовуватись для фінансування поточної діяльності.

Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу (плече фінансового важеля, фінансовий леверидж або коефіцієнт фінансового ризику) дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості підприємства. Нормативне значення показника повинне бути не більш 1. У ринковій економіці одним з найбільш важливих показників фінансового стану є ліквідність. Фінансовий стан підприємства можна оцінити з позиції його короткострокових і довгострокових перспектив. У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність і платоспроможність, тобто здатність вчасно й у повному обсязі розрахуватися по короткостроковим зобов'язанням. Методикою аналізу ліквідності підприємства є розрахунок і аналіз основних показників ліквідності (табл. 2.15).

Вони застосовуються для оцінки можливостей підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності дають можливість оцінити платоспроможність підприємства на визначену дату. Загальний коефіцієнт ліквідності дають загальну оцінку платоспроможності компанії, показуючи, скільки поточних активів компанії приходить на одну гривню поточних зобов'язань.

Оцінка ліквідності та платоспроможності Украероруху

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Частка основних засобів в активах підприємства	0,413	0,523	0,597	0,637
Частка оборотних виробничих фондів в загальному обсягу ресурсів	0,021	0,009	0,007	0,008
Коефіцієнт мобільності активів	0,610	0,561	0,266	0,115
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними обіговими коштами	2,540	2,682	4,889	9,099
Коефіцієнт маневреності	0,362	0,348	0,237	0,052
Коефіцієнт автономії	0,942	0,930	1,005	0,781
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених джерел коштів	16,320	13,196	12,573	3,560
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	13,611	13,365	2,925	2,279
Коефіцієнт критичної ліквідності	16,235	16,587	5,138	2,768
Коефіцієнт покриття (коефіцієнт поточної ліквідності)	10,057	10,084	3,734	1,652

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину короткострокових позикових зобов'язань можна по необхідності терміново погасити. Теоретично достатнім значенням для коефіцієнта абсолютної ліквідності є 0,2-0,35. Маневреність власних оборотних коштів характеризує ту частину власних оборотних коштів, що знаходяться у формі коштів, що мають абсолютну ліквідність. Прийнятне орієнтоване значення показника 0,2 - 0,5. Чим він вище, тим вище можливість фінансового маневру.

2.5. Шляхи підвищення прибутковості ДП обслуговування повітряного руху України

Згідно статті 36 Повітряного Кодексу України: «Аеронавігаційне обслуговування польотів ПС (на маршруті, на підході та в районі аеродрому) здійснюється провайдерами аеронавігаційного обслуговування на платній основі» [67].

Основним джерелом доходів Украероруху є послуги з АНО ПР в ПП районів польотної інформації України. У загальній структурі доходів підприємства

доходи від надання послуг з АНО становлять понад 95%, тому доходи ДП прямо залежать від інтенсивності ПР в ПП України.

Тарифна політика ДП на 2021 рік базується на положеннях документів ІКАО та Євроконтролю.

Відновлення транзитного потенціалу країни після наслідків коронавірусу, у середньостроковій та короткостроковій перспективі, дозволить ДП забезпечити конкурентний рівень тарифів на свої послуги порівняно з сусідніми державами, що в майбутньому буде сприяти залученню нових авіакомпаній.

Також існує проблема в різних розмірах ставок плати за АНО України, зокрема ставки плати за АНО складають: у Туреччині – 28,51 євро, Болгарії – 28,60 євро, Румунії – 38,21 євро та Грузії – 27,60 євро. Розмір одиничної ставки плати за АНО на маршруті у ПП України становить 1686,0 грн (51,1 євро).

Одиничний розмір ставок плати за АНО на підході та в районі аеродрому встановлено Міністерством інфраструктури 290,0 євро для аеропортів МА «Бориспіль» та МА «Київ», а для інших аеропортів України у розмірі 411,0 євро.

Суттєве зменшення обсягів запланованих доходів ДП від надання послуг з АО ПС в ПП України є результатом впровадження обмежувальних заходів із-за коронавірусу COVID-19 в Україні та світі.

За оптимістичними прогнозами аналітиків авіаційний ринок відновиться до докризового стану не раніше, ніж через 2 роки, при цьому відновлення руху ПС в ПП України очікується лише в кінці 2021 року. У 2021 році сума доходів ДП планується у розмірі 3506,0 млн. грн, а доходи від реалізації АП 3413,3 млн. грн.

Всі технічні, організаційні і економічні заходів по ефективнішому використанню ОЗ можна умовно поділити на дві групи: екстенсивні фактори та інтенсивні фактори.

До екстенсивних відносяться фактори, які відображають обсяг виробничих ресурсів, їх використання у часі та неефективне використання ресурсів. До інтенсивних відносяться фактори, що відображають ефективність використання ресурсів або сприяючих цьому.

Існує потреба замінити застаріле та невідповідне обладнання для підтримки нормальної діяльності підприємства.

Модернізація аеронавігаційної системи України була сформована відповідно до Плану впровадження Єдиного європейського неба і планується реалізація за рахунок залучення кредитних коштів ЄБРР та ЄІБ без участі держави. Проект передбачає виконання комплексу завдань по придбанню та встановленню сучасного обладнання.

Загальна сума капітальних інвестицій встановить 651,3 млн. грн., з яких 390,3 млн. грн. - кошти ЄБРР та Європейського Інвестиційного Банку, та 261,0 млн. грн. - власні кошти ДП, при цьому основними напрямками плану капітальних інвестицій є реалізація спільних проектів разом з ЄБРР та ЄІБ.

Плануються наступні проекти щодо капітальних інвестицій за рахунок кредитних коштів ЄБРР та ЄІБ:

- закупівля і монтаж нових приймально-передавальних радіоцентрів з функцією VoIP на віддалених об'єктах;
- закупівля та встановлення шлюзів для впровадження протоколу VoIP в існуючих системах мовного зв'язку (Київ, Львів);
- закупівля та встановлення навігаційного обладнання DME;
- закупівля та встановлення радіолокаторів PSR/MSSR Mode S (EHS).

Найбільш пріоритетними проектами, які вже реалізуються або плануються можна виділити [60, 65]:

- впровадження в центрах ОрПР системи мовного зв'язку;
- модернізація наявних АС КПП "AIRCON";
- встановлення в Одеському центрі ОрПР обладнання нової АС КПП ;
- модернізація в Київському центрі ОПР АС КПП «Стріла-Аленія»;
- придбання для Одеського та Дніпровського РСП систем АПЕЗ ВЧ-діапазону та супровідних послуг по їх впровадженню;
- модернізація обладнання VSAT);
- закупівля для аеропорту в м.Херсон обладнання DVOR/DME;
- закупівля 5 приводних радіостанцій NDB;

- система спостереження ADS-B;
- закупівля для м. Бахмач моноімпульсного вторинного радіолокатора ТРЛК -5 та супровідних послуг.

Результатом впровадження плану інвестицій є:

- підвищення ефективності роботи диспетчерів, підвищення рівня безпеки та забезпечення регулярності польотів;
- належне забезпечення обслуговування ПР з відповідним рівнем ефективності і безпеки польотів;
- списання застарілого обладнання і його заміна на більш сучасне;
- забезпечення якісним та надійним авіаційним радіозв'язком наземних служб;
- постійний оперативний контроль характеристик засобів радіолокації тощо;
- впровадження енергозберігаючих технологій;

З метою підвищення ефективності операційної діяльності ДП з метою стабілізації фінансового стану затверджений «План заходів з економії коштів та поліпшення фінансового стану» [60, 62, 64].

До переліку основних заходів, які спрямовані на підвищення ефективності і покращення фінансового стану які будуть діяти впродовж 2021 року включено:

- оптимізації роботи автопарку та корекція ефективності маршрутів руху для автотранспорту.
- перегляд планів, засобів та регламентів реалізації ТО і ремонтів;
- перерозподіл між РСП комплектуючих та запасних частин, які знаходяться на складах; контроль по їх використанню; зменшення обсягів закупівлі комплектуючих та запасних частин до засобів ЗНС;
- реалізація вивільнених транспортних засобів, внаслідок заходів по оптимізації.
- залучення до організації перевезень автотранспортом сторонніх організацій;
- списання незадіяних у виробництві основних засобів;

- оптимізація постачання енергії, внаслідок перегляду графіку роботи невиробничого обладнання. З метою зниження обсягу споживання та зменшення витрат на комунальні послуги та енергоносіїв впровадження плану заходів по енергозбереженню;

- модернізація малоефективного, енергоємного, фізично (морально) застарілого устаткування з подальшим переобладнанням з метою використання альтернативних джерел опалення.

- оптимізація роботи авіакомпанії «Украерорух», ВСП ЦАПС, НСЦ, МСЧ;

- систематичний перегляд тарифів для зовнішніх користувачів в авіакомпанії «Украерорух», на телекомунікаційні послуги та послуги CAI;

- припинення експлуатації несертифікованих систем посадки ILS на аеродромах, які належать Украероруху;

- виведення власних надлишкових навігаційних засобів (NDB) з експлуатації;

- виведення застарілих засобів спостереження (ДРЛ-7СМ) з експлуатації;

- ефективне використання кредитних коштів ЄБРР та ЄІБ з метою здійснення капітальних інвестицій та розширення джерел фінансування капіталовкладень;

- організація роботи регіональних аеродромах з низькою інтенсивністю польотів та оптимізація чисельності органів ОПР;

- приведення у відповідність до Типових нормативів чисельності персоналу служби аеронавігаційного обслуговування Украероруху;

- оптимізація чисельності працівників СОПР, АУП, РСР;

- проведення роботи по залученню авіакомпаній до польотів у ПП України

- стимулювання попиту по використанню ПП України щодо залучення вітчизняних та іноземних авіакомпаній, аеропортів, сусідніх країн.

Ці заходи дозволяють Украероруху:

- стабілізувати та покращити основні фінансово-економічні показники підприємства на наступні роки;

- мінімізувати негативний вплив на фінансову систему підприємства інфляційних процесів;
- покращити рівень доходів працівників підприємства та рівень ефективності їх праці;
- створити умови для забезпечення ефективного та безпечного аеронавігаційного обслуговування в повітряному просторі України;
- забезпечити надання послуг користувачам повітряного простору України наявними виробничими потужностями підприємства;
- підтримувати політику Євроконтролю щодо формування регіональної авіаційної політики, зокрема вітчизняної аеронавігаційної системи.

Гісцова
Margarita
Sergeevna

Висновки до другого розділу

На сучасному етапі головним завданням економічних досліджень є виявлення факторів, які позитивно чи негативно впливають на процес формування прибутку з метою їх подальшого використання в діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження у випускній роботі виступає Державне підприємство обслуговування повітряного руху України, яке здійснює аеронавігаційне обслуговування у ПП обслуговування ПР України.

Головна мета управління прибутком полягає у забезпеченні добробуту власників компаній у теперішній час та у майбутньому, що дозволяє узгодити інтереси власників з інтересами держави та персоналом компанії. Необхідними умовами для ефективного стратегічного управління прибутком підприємства, на наш погляд, є: визначення важливості розроблення стратегії діяльності підприємства і стратегічного управління у довготерміновій перспективі; з врахуванням загальногосподарської стратегії прийняття рішень з важливих питань; наявність сформульованих конкретних цілей діяльності підприємства; аналіз та оцінка умов, за яких здійснюється діяльність підприємств та факторів, що впливають на кінцеві результати діяльності; формування на підприємстві ефективної господарської політики з урахуванням поточної та майбутньої оцінки.

ВИСНОВКИ

Вивчення наукових підходів до визначення суті прибутку дозволяє відмітити, що більшість авторів дотримуються однакової точки зору відносно визначення поняття прибутку. Прибуток є важливою категорією ринкової економіки і узагальнюючим показником, що характеризує кінцевий результат господарської діяльності підприємства. Він виступає критерієм обґрунтованого розміщення ресурсів, визначає ефективність виробничої діяльності та є одним з важливіших показників функціонування підприємства, оскільки забезпечує його самофінансування та зміцнення конкурентоспроможності на ринку

Як економічний показник, прибуток дозволяє поєднувати економічні інтереси держави, підприємства його робітників і власників. Найбільш повно економічна сутність прибутку підприємства проявляється через виконання конкретних функцій.

Обґрунтування цільового розміру прибутку підприємства передбачає:

- визначення обсягу товарообігу, при якому можливе отримання цільового прибутку;
- розробка цінової політики та стратегії;
- формування асортиментної політики (визначення оптимальної товарно-групової структури, відповідної попиту населення і забезпечення досягнення обраної мети;
- формування ресурсної політики (товарне забезпечення, трудові, матеріальні та фінансові ресурси);
- управління валовими доходами;
- використання можливостей ефективного розміщення грошей;
- управління витратами обігу;
- оцінка відповідності можливостей отримання прибутку з її цільовою величиною.

В працях закордонних економістів досить багато уваги приділено джерелам формування прибутку в умовах ринкової економіки. Як перше

джерело визнавали винагороду за передбачення ризик та невизначеність. Розробку другого джерел формування прибутку пов'язують з працями Й. Шумпетера, який у ролі прибутку вказував на «послідовне введення в економічний процес технічних, комерційних та організаційних інновацій». Третім джерелом прибутку західна економічна думка визначає монополію, тобто обмеження конкуренції в різних її видах.

На сучасному етапі головне завдання економічних досліджень, як видно із потреб практики, полягає у виявленні факторів, які позитивно або негативно впливають на процес формування прибутку з метою їх подальшого використання в діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження в роботі виступає Державне підприємство обслуговування повітряного руху України, Підприємство уповноважене державним регулюючим органом цивільної авіації здійснювати аеронавігаційне обслуговування в повітряному просторі обслуговування повітряного руху України та в повітряному просторі над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування повітряного руху покладено на Україну Міжнародною організацією цивільної авіації.

Головною метою управління прибутком є забезпечення збільшення добробуту власників підприємств на цей момент і у перспективі. Ця мета повинна забезпечувати одночасно гармонізацію інтересів власників з інтересами держави і персоналу підприємства. Необхідними умовами для ефективного стратегічного управління прибутком підприємства, на наш погляд, є: визначення важливості розроблення стратегії діяльності підприємства та стратегічного управління на довготермінову перспективу; прийняття рішень з важливих питань з врахування загальногосподарської стратегії; наявність сформульованих конкретних цілей діяльності підприємства; аналіз та оцінка умов, за яких здійснюється діяльність підприємств та чинників, які впливають на остаточні результати діяльності; формування ефективної господарської політики підприємства з урахуванням правильної оцінки поточної та майбутньої ситуації з погляду прояву критичних чинників, які її лімітують.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський Кодекс України.
2. Податковий кодекс України
3. Андрєєва Г.І. Економічний аналіз: навч.-метод. посіб. К.: Знання, 2008. 263 с.
4. Арєф'єва О.В., Пілецька С.Т., Кравчук Н.М. Адаптивне управління фінансовою стійкістю підприємства при забезпеченні його економічної безпеки. Проблеми системного підходу в економіці: зб. наук. праць. НАУ, 2020. Вип. 1(75). – Частина 1. Видавничий дім «Гельветика». С. 80-89.
5. Арєф'єва О.В., Кравчук Н.М., Катан М.Я. Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю авіатранспортного підприємства. Проблеми економіки. 2018. № 4. С.127-134.
6. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник для студентів ВУЗів. К.: ЦУЛ, 2009. 328 с.
7. Білоцький С.С. Методи фінансового аналізу консолідованої фінансової звітності. Інвестиції: практика та досвід. 2008. №24. С. 36-38.
8. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2005. 592 с.
9. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М. та ін Фінансовий аналіз: навч. посібник. 2-е вид., без змін. К.: КНЕУ, 2007. 592 с.
10. Білик Т.О. Теоретичні аспекти прибутку. Формування ринкових відносин в Україні. 2005. № 8. С. 8-13.
11. Бланк І.А. Управление прибылью. К.: «Ника -Центр». 2002 р. 544с.
12. Блонська В.І., Нагірна А.Я. Стратегічне управління прибутком підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. № 20.5. С.145-152.
13. Боднар Н.М. Економіка підприємства: навч. посібн. К.: Вид-во А.С.К., 2004. 400 с.
14. Бужинський А.І., Шеремет А.Д. Методика економічного аналізу діяльності промислового підприємства. К.: Фінанси і статистика, 2008. 116 с.

15. Буряк П.Ю. Фінансово-економічний аналіз: підручник. К.: Професіонал, 2004. 520 с.
16. Вовк О.М., Кравчук Н.М. Методичне забезпечення управління процесами розподілу прибутку на транспортних підприємствах. International Scientific Journal «Internauka». [електронне міжнародне наукове видання]. 2017. №7 (29). С. 131-134.
17. Вовк О.М., Кравчук Н.М. Теоретико-методичні основи управління прибутковістю транспортних підприємств. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв: МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2017. №17. С. 230-234.
18. Волковой Н.А. Экономический анализ: учебное пособие для студентов – иностранцев всех форм обучения, всех специальностей. Одесса, ротاپринт, ОНЭУ. 2014. 220с.
19. Гаватюк Л.С., Дармограй Н.В., Хымыйчук Г.М. Прибутковість українських підприємств: реалії сьогодення. Молодий вчений. 2016. № 1 (28). С. 40-43.
20. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства. Финансовый менеджмент. 2005. № 3. С. 3-21.
21. Гладка Л.І., Домащенко М.О. Управління прибутком в сучасних умовах. Економіка і регіон: наук. вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. 2012. № 1(32). 18-23 с.
22. Гладка Л.І., Ковальова М.В. Управління прибутком в сучасних умовах. Економіка і регіон: наук. вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. 2012. №1(32). С. 195-198.
23. Грибик І.І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2014. 428 с.
24. Денисенко Л.О., Кучерявенко Ю.О. Шляхи поліпшення процесу управління прибутком на підприємстві. Вісник КНУТД. 2014. №1. С. 145-152.
25. Дєєва Н.М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2007. 328 с.
26. Довбня С.Б., Пендик О.Г. Методичні особливості показників рентабельності та розробка їх класифікації. Молодий вчений. 2014. № 5. С. 94–97.

27. Гаврилишин Б. Д., Мочерний С. В. Економічна енциклопедія: у 3 т. К.: Акад.; Т.: Акад. нар. госп-ва, 2001.
28. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. Економіка та суспільство. 2016. № 3. С.189-192.
29. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансовий словник. 2-ге вид., випр. та допов. Львів: Видавництво «Центр Європи», 2014. 576 с.
30. Загородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Білик М.С. Економічний аналіз: підручник. 3-тє вид., переробл. і допов. К.: Знання, 2008. 487 с.
31. Завгородній В.П., Савченко В.Я. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка. К.: 1997. С. 157–248.
32. Иваненко В.В. Финансовый анализ: Учеб. пособие. 2-е изд. Харків: Изд. дом «ИНЖЕК», 2003. 176 с.
33. Іванченко Д.Ф. Організаційно-економічний механізм управління операційним прибутком. дис.к.е.н. Одеса. 2016. 225 с.
34. Касьянова Н.В., Кравчук Н.М. Управління економічною безпекою підприємства за допомогою цифрових технологій. Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення: монографія/ за редакцією Ареф'євої О.В. К.: ФОП Маслаков, 2020. С. 235-244.
35. Кириченко К.Т. Аналіз діяльності підприємств в умовах світової фінансово-економічної кризи. Економіка. Фінанси. Право. 2009. №8. С. 9-12.
36. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навч. посібник для ВНЗ. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 400 с.
37. Кравчук Н.М., Зінченко Н.В. Управління прибутковістю підприємства. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. К.: НАУ, 2011. № 30. С. 70–75.
38. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ЦНЛ, 2003. 224 с.
39. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: «Хай-Тек Прес», 2008. 336 с.

40. Михайлов Г.М., Соколова О.Є., Марінцева К.В. Економіка транспорту: курс лекцій. К.: НАУ, 2014. 172 с.
41. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. К.: «Знання», 2014. 630 с.
42. Мочерний С. В. Економічна теорія: навч. посіб. 4-те вид., стер. К.: Академія, 2009. 640 с.
43. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: підручник для студентів вузів. 2-е вид., доп. і перероб. Житомир: Рута, 2007. 704 с.
44. Опікунова Н.В., Лопата В.Г. Управління прибутком підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2014. №46. С. 294-298.
45. Пігуль Н.Г. Управління прибутком підприємства. Проблеми і перспективи розвитку системи управління прибутком в Україні. 2010. № 28. С. 125-132.
46. Пігуль Н. Г. Управління прибутком підприємства. К.: КНЕУ, 2012. 198 с.
47. Підгірна В.С. Теоретико-методологічні засади розподілу і використання прибутку суб'єктів господарювання. Науковий журнал Луцького національного технічного університету «Економічний форум». 2014. № 4. С. 241-248.
48. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник. 8-е вид. К.: КНЕУ, 2013. 385 с.
49. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. К.: КНЕУ, 2001. 457 с.
50. Попович О.М. Прибуток як чинник ринкової самоорганізації. Економіка і прогнозування. 2001. № 1. С. 77-85.
51. Романова Т.В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2015. №4. С.1-4.
52. Салига С.Я., Дацій Н.В., Корецька С.О. та ін. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2006. 210 с.
53. Соколова Е.А., В'юшкова А.І. Проблеми управління прибутком підприємств. Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. 2015. № 32. С. 310-320.
54. Сухарський В.С. Економічний словник-довідник. Т.: Богдан, 2002. 512 с.

55. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення і практичних завдань. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 253 с.
56. Черниш С.С. Економічний аналіз: навч. посіб.,3-є вид. К.: ЦУЛ, 2010. 256 с.
57. Чумаченка М.Г., Болюх М.А., Бурчевський В.З., Горбатов М.І. та ін. Економічний аналіз: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.
58. Шваб Л.І. Економіка підприємства: підручник. К.: Знання, 2006. 727 с.
59. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Знання, 2006. 311 с.
60. Офіційний сайт Державне підприємство обслуговування повітряного руху України. Режим доступу: <http://uksatse.ua/>
61. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
62. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Режим доступу: [http //www.me.gov.ua/](http://www.me.gov.ua/)
63. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
64. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/>
65. Офіційний сайт Державної авіаційної служби України. Режим доступу: <https://avia.gov.ua/>
66. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: [http//www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
67. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>

ДОДАТКИ

Lіstrova Margarita Sergeevna

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку "Звіт про витрати до фінансової звітності"

Підприємство ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ Дата (рік, місяць, число) 2019 10 01
Територія КИЇВСЬКА за ЄДРПОУ 19477064
Організаційно-правова форма господарювання Державне підприємство за КОАТУУ 3210500000
Вид економічної діяльності Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту за КОЗРФ 140
Середня кількість працівників 4 294 за КВЕД 52.23
Адреса, телефон Аеропорт, м. БОРИСПІЛЬ, КИЇВСЬКА обл., 08300 3515874
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку V
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	65 758	61 309
первісна вартість	1001	80 346	79 668
накопичена амортизація	1002	14 588	18 359
Незавершені капітальні інвестиції	1005	765 283	727 667
Основні засоби	1010	2 525 797	3 594 247
первісна вартість	1011	5 184 368	9 041 593
знош	1012	2 660 571	5 447 346
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знош інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	35 284	39 505
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені капітальні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	406 909	-
Усього за розділом I	1095	3 797 031	4 432 728
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	127 478	143 398
Виробничі запаси	1101	127 423	143 185
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	55	213
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити переуступаючого	1115	-	-
Некваліфіковані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	424 758	742 488
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	152 958	168 526
з бюджетом	1135	1 002	35 892
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	34 598
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
інші поточні дебіторська заборгованість	1155	24 581	57 744
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 567 217	1 687 814
Готівка	1166	26	79
Резерви в банках	1167	1 566 718	1 687 735
Витрати майбутніх періодів	1170	2 211	18 150
Частина переуступки у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах надлижних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку А

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	14 518	14 634
Усього за розділом II	1195	2 315 723	2 868 646
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	6 112 754	7 291 374

Пасив	Код радян	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (лейбовий) капітал	1400	179 569	179 569
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	532 103	1 795 963
Додатковий капітал	1410	5 030 729	4 859 909
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	17 430	17 430
Нерозподілений прибуток (заокреміт збиток)	1420	-	-
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вибутий капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	5 759 831	6 852 871
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	14 936	9 693
Повільні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	104 964	174 316
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2 763	2 616
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Ізгододіяв довідома	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв нижнього капіталу	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Паризовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1598	122 663	186 625
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	91 578	51 099
розрахунками з бюджетом	1620	16 384	15 560
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 620	-
розрахунками зі страхування	1625	8 999	11 967
розрахунками з оплати праці	1630	42 511	61 902
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	711	1 580
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	52 786	84 524
Доходи звітних періодів	1665	776	656
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	16 515	24 590
Усього за розділом III	1695	230 260	251 878
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	-	-	-
V. Чиста вартість зобов'язань недержавного пенсійного фонду			
1800	-	-	-
Баланс	1900	6 112 754	7 291 374

Керівник

Бабійчук Дмитро Георгійович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

¹ Визначається в порядку затвердження центральним органом законодавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ
ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ**

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2019	01	01
19477064		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 664 988	2 897 960
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 795 617)	(1 988 427)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовний:			
прибуток	2090	869 371	909 533
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	937 116	705 614
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(238 657)	(168 013)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(1 600 055)	(660 485)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	786 649
збиток	2195	(32 225)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	49 190	5 476
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(6 434)	(418)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(66 918)	(15 307)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Продовження додатку Б

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	776 400
збиток	2295	(56 387)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(108 064)	(160 827)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	615 573
збиток	2355	(164 451)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	1 265 912	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1 265 912	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1 265 912	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 101 461	615 573

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	122 091	96 293
Витрати на оплату праці	2505	1 730 232	1 217 378
Відрахування на соціальні заходи	2510	368 629	261 249
Амортизація	2515	450 824	213 286
Інші операційні витрати	2520	1 959 196	1 026 571
Разом	2550	4 630 972	2 814 777

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
I	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Бабейчук Дмитро Георгійович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток В

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку "Заказні зміни до фінансової звітності"

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОПРІЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	Дата (рік, місяць, число)	2020	10	01
Територія	КИЇВСЬКА	за ЄДРПОУ	19477064		
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОАТУУ	3210500000		
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування знішнього транспорту	за КОПФД	140		
Середня кількість працівників	1 4322	за КВЕД	52.23		
Адреса, телефон	Аеропорт, м.БОРИСПІЛЬ, КИЇВСЬКА обл., 08300		3515874		

Одиниця виміру: тис. грн. без десятизового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити поправку "в" у відповідній колонці):
за національним (стандартом) бухгалтерського обліку
за міжнародним стандартом фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.

Форма №4 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код ріска	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	20 991	21 554
первісна вартість	1001	34 558	66 042
накопичена амортизація	1002	13 567	44 488
Незавершені капітальні інвестиції	1005	767 805	888 549
Основи засоби	1010	3 599 375	3 470 547
первісна вартість	1011	8 839 376	9 325 263
знос	1012	5 240 001	5 864 716
Інвестиційні верховенств	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної верховенств	1016	-	-
Знос інвестиційної верховенств	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокові дебіторська заборгованість	1040	17 681	17 515
Відстрочені податкові активи	1045	-	192 112
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквизиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у національних єдиному резервному фонді	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1098	4 405 852	4 590 277
II. Оборотні активи			
Знаеси	1100	45 724	35 975
Варіаційні запаси	1101	43 311	35 743
Незакінчене виробництво	1102	-	-
Готові продукти	1103	-	-
Товари	1104	213	252
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити переуступання	1115	-	-
Некласифіковані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	619 618	502 147
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	55 796	32 753
з бюджетом	1135	35 892	38 655
у тому числі з податку на прибуток	1136	34 598	37 313
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточні дебіторська заборгованість	1155	44 368	113 632
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 639 107	494 224
Готівка	1166	79	36
Резерви в бізнесі	1167	1 638 964	463 105
Витрати майбутніх періодів	1170	18 150	4 431
Частина переуступавка у отриманих резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1180	-	-
резервах збитків або резервах власних акцій	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку В

Інші страхові резерви	1184	-	-
Інші збірні активи	1190	14 634	4 50
Усього за розділом II	1195	2 473 289	1 222 267
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	6 879 141	5 812 544

Пасив	Код рахунок	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	261 060	266 362
Високи до використання складного заходу	1401	-	-
Квитки у державі	1405	1 750 124	1 715 455
Додатковий капітал	1410	4 385 921	3 328 917
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	17 430	17 430
Нерозподілений прибуток (зонаривний збиток)	1420	-	-
Неоплачений папага	1423	(-)	(-)
Видушений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1498	6 394 545	5 348 166
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	62 392	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	176 316	134 820
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2 516	2 180
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Баланс діючих депозитів	1530	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв майже ніяк не плат	1533	-	-
резерв незароблених премій	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні застраховані	1540	-	-
Привласний фонд	1540	-	-
Резерв на зняття відповідності	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	239 324	137 030
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі інших	1605	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	24 312
товари, роботи, послуги	1615	50 565	45 528
розрахунки з бюджетом	1620	15 560	19 153
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунки зі страхування	1625	11 907	15 958
розрахунки з інших органів	1630	61 902	78 921
Поточна кредиторська зобов'язаність за одержаними кошти	1635	1 580	2 168
Поточна кредиторська зобов'язаність за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська зобов'язаність за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	83 524	125 136
Додатки майбутніх періодів	1665	656	255
Відстрочені податки: доходи від перепродажів	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	18 514	11 917
Усього за розділом III	1695	245 172	327 348
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	-	-	-
V. Частика зареєстрованих акцій в нерезидентів в пенсійного фонду			
1800	-	-	-
Баланс	1900	6 879 141	5 812 544

Керівник

Ярлик Андрій Миколайович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Г. Базилівська в порядку, визначеному національними стандартами бухгалтерського обліку, затвердженому державою, позичку у офісі однієї з банків.

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	Дата (рік, місяць, число) за СДРІОУ	КОДИ		
			2020	01	01
			19477064		

(найменування)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2019 р.

Форма N2 Код за ДКУД: 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 526 047	3 664 987
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписав, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховування</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 369 666)	(2 797 734)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валюний:			
прибуток	2090	156 381	867 253
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	204 877	55 063
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(300 773)	(238 658)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(1 468 400)	(439 406)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	244 252
збиток	2195	(1 407 915)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	86 773	74 181
Інші доходи	2240	38 004	6 588
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(11 451)	(14 783)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(30 204)	(12 524)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку Г

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	297 714
збиток	2295	(1 324 793)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	201 804	(11 554)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	286 160
збиток	2355	(1 122 989)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Достіжка (утітка) необоротних активів	2400	-	1 250 074
Достіжка (утітка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частина іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	1 250 074
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	225 013
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	1 025 061
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(1 122 989)	1 311 221

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	125 052	136 533
Витрати на оплату праці	2505	2 281 425	1 730 232
Відрахування на соціальні заходи	2510	458 670	368 629
Амортизація	2515	407 705	452 941
Інші операційні витрати	2520	1 860 253	784 105
Разом	2550	5 133 105	3 472 440

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Ярмак Андрій Миколайович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток 1
до Балансового положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Звіт про фінансовий стан"

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	Дата (рік, місяць, число)	2020	12	31
Територія	КИЇВСЬКА	за ЄДРПОУ	19477064		
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОАТУУ	3210500000		
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	за КОПФГ	140		
Середня кількість працівників	4 119	за КВЕД	32.23		
Адреса, телефон	Аеропорт, м. БОРИСПІЛЬ, КИЇВСЬКА обл., 08300		3515874		
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого вказуються в гривнях з копійками)					
Складено (зроблено позначку "X" у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності			V		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1901001

А К Т И В	Код ринок	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	21 554	19 745
первісна вартість	1001	66 042	67 764
накопичена амортизація	1003	44 488	48 019
Нематеріальні капітальні інвестиції	1002	888 549	963 736
Осередні засоби	1010	3 470 547	3 156 565
первісна вартість	1011	9 335 263	9 389 681
знош	1012	5 864 716	6 233 116
Інвестиційна нерухомість	1013	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знош інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	17 515	13 434
Відстрочені податкові активи	1015	192 112	291 294
Гроші	1050	-	-
Відстрочені амортизаційні витрати	1050	-	-
Залишок коштів у резерві та інших спеціальних резервах фондів	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	4 590 277	4 444 774
II. Оборотні активи			
Засоби	1100	55 975	30 739
Виробничі запаси	1101	35 745	30 659
Нематеріальні корисності	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	232	80
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Діпазити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	502 147	25 306
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за віданнями авансами	1120	32 753	16 036
з бюджетом	1135	38 655	39 836
у тому числі з податку на прибуток	1136	37 315	34 069
Дебіторська заборгованість за розрахунками з партнерських доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інші поточна дебіторська заборгованість	1155	113 632	56 600
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	494 224	352 334
Готівка	1166	36	18
Рахунки в банках	1167	463 105	352 310
Напрями майбутніх періодів	1170	4 431	9 192
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах валових витрат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

Продовження додатку Д

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	450	568
Усього за розділом II	1198	1 232 267	510 601
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 812 544	4 955 375

Назва	Код радян	На початок літнього періоду	На кінець літнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (лінійний) капітал	1400	286 364	286 364
Звешли до неперезапронованого спільного капіталу	1401	-	-
Контан у довідках	1405	1 715 433	1 709 222
Державний капітал	1410	3 328 917	1 859 652
Свійський дохід	1411	-	-
Надлишок курсової різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1413	17 430	17 430
Неперезапронований прибуток (неопозитивний збиток)	1420	-	-
Неопозитивний капітал	1425	(-)	(-)
Видуваний капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	5 348 166	3 808 668
II. Довідковий зобов'язання і забезпечення			
Виділені підставні зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довідковий кредит банків	1510	134 850	592 669
Інші довідковий зобов'язання	1513	2 180	150 220
Довідковий зобов'язання	1520	-	31 651
Довідковий зобов'язання з приростом	1521	-	-
Цільове фінансування	1523	-	-
Висхідний дохід	1526	-	-
Срочковий резерв	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довідковий зобов'язання	1532	-	-
резерв на збитки або резерв на збитки	1533	-	-
резерв на збитки з приростом	1534	-	-
Інші срочковий резерв	1535	-	-
Інвентарний контракти	1536	-	-
Природний фонд	1540	-	-
Резерв на виплату зиск-посту	1545	-	-
Усього за розділом II	1598	137 030	777 540
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Користотронові кредити банків	1600	-	-
Звешли видані	1605	-	-
Поточні кредитотронові зобов'язання за довідковими зобов'язаннями	1610	24 312	22 056
товари, роботи, послуги	1615	49 528	89 253
розрахункові з банками	1620	19 153	11 910
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахункові зі страховиками	1625	15 958	11 098
розрахункові з банками	1630	78 921	50 247
Поточні кредитотронові зобов'язання за довідковими зобов'язаннями	1635	2 168	2 763
Поточні кредитотронові зобов'язання за розрахунковими з учасниками	1640	-	-
Поточні кредитотронові зобов'язання зі внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточні кредитотронові зобов'язання за страхового діяльності	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	125 136	112 842
Доходи майбутніх періодів	1665	255	446
Виділені кошти на переопозитивні	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	11 917	8 554
Усього за розділом III	1695	327 348	309 167
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700	-	-	-
V. Часта вартість активів акціонерного пенсійного фонду			
1800	-	-	-
Баланс	1900	5 812 544	4 955 375

Керівник

Ярмак Андрій Миколайович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Г. Визначено в порядку, встановленому законодавчими актами, що регулює діяльність компанії у сфері статистики.

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2020	12	31
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ (підприємства)	за СДРІОУ	19477064		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)		Форма N2 Код за ДКУД 1801003		
за Рік 2020 р.				
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ				
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 508 893	3 526 047	
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-	
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-	
<i>премії, передані у перестраховування</i>	2012	-	-	
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-	
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 173 329)	(3 369 666)	
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-	
Валовий:				
прибуток	2090	-	156 381	
збиток	2095	(664 436)	(-)	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-	
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-	
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-	
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-	
Інші операційні доходи	2120	319 195	204 877	
у тому числі:	2121	-	-	
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>				
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-	
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-	
Адміністративні витрати	2130	(171 329)	(300 773)	
Витрати на збут	2150	(-)	(-)	
Інші операційні витрати	2180	(982 898)	(1 468 400)	
у тому числі:	2181	-	-	
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>				
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-	
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	-	-	
збиток	2195	(1 499 468)	(1 407 915)	
Доход від участі в капіталі	2200	-	-	
Інші фінансові доходи	2220	149 086	86 773	
Інші доходи	2240	2 627	38 004	
у тому числі:	2241	-	-	
<i>дохід від благодійної допомоги</i>				
Фінансові витрати	2250	(58 752)	(11 451)	
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)	
Інші витрати	2270	(170 895)	(30 204)	
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-	

Продовження додатку Е

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(1 577 402)	(1 324 793)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	99 182	201 804
Прибуток (збиток) від припинення діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(1 478 220)	(1 122 989)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(1 478 220)	(1 122 989)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	97 715	125 052
Витрати на оплату праці	2505	1 275 271	2 281 425
Відрахування на соціальні заходи	2510	294 317	458 670
Амортизація	2515	402 341	407 705
Інші операційні витрати	2520	1 255 881	1 860 253
Разом	2550	3 325 525	5 133 105

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Ярмак Андрій Миколайович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

